

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Integrace syrských migrantů: Srovnání přístupů a výzev
v České republice a Německu**

Denisa Tesaříková

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Denisa Tesaříková

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Integrace syrských migrantů: Srovnání přístupů a výzev v České republice a Německu

Název anglicky

Integration of Syrian Migrants: Comparative Approaches and Challenges in the Czech Republic and Germany

Cíle práce

Hlavním cílem práce je dát na základě terénního výzkumu a sekundárních údajů v relevantní literatuře odpověď na výzkumnou otázku a podotázky:

Hlavní výzkumná otázka:

Jak se snaží Syřané začlenit do české a německé společnosti?

Podotázky:

Jaké jsou důvody migrace Syřanů do Německa a České republiky?

Jaký je postoj Německa a České republiky k přijímání uprchlíků?

Jaký dopad měla migrační krize na ekonomiku?

Jakým způsobem Syřané zachovávají své tradiční zvyky a kulturní tradice ve svém novém sociokulturním prostředí?

Jak Češi a Němci pohlíží na syrskou minoritu?

Jaký je rozsah a povaha diskriminace, kterou zažívají Syřané od české a německé populace?

Metodika

Práce bude vycházet především z výsledků získaných pomocí metody kvalitativního výzkumu navazující na sekundární (hlavně statistické) údaje. Použita bude především technika polostrukturovaného rozhovoru s vybranými respondenty.

Doporučený rozsah práce

cca 50 stran

Klíčová slova

integrace, Syřané, Německo, Česká republika, migrace

Doporučené zdroje informací

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku : kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.

DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. Reflexe migračních teorií. In: *Geografie– Sborník České geografické společnosti*, 2007, 112.2: 125-141

FERRERI, Veronica. The invisible hard work of retrieving papers: Syrians and the paradoxes of integration in Germany. *Citizenship Studies* [online]. 2022, 26(6), 816-833 [cit. 2023-06-04]. ISSN 1362-1025.

HANNAFI, Cyrine a Mohamed Ali MAROUANI. Social integration of Syrian refugees and their intention to stay in Germany. *Journal of Population Economics* [online]. 2023, 36(2), 581-607 [cit. 2023-06-04]. ISSN 0933-1433.

MAREŠ, Miroslav. Reflections over Syrian Conflict in the Czech Republic. *Vojenské rozhledy* [online]. 2013, 22(3), 132-142 [cit. 2023-06-04]. ISSN 12103292. Dostupné z: doi:10.3849/2336-2995.22.2013.03.132-142

WIHTOL DE WENDEN, Catherine. New Migrations. *Sur: International Journal on Human Rights* [online]. 2016, 2016(23), 17 – 28 [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://sur.conectas.org/en/new-migrations/>

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D., prof. h. c.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 04. 11. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Integrace syrských migrantů: Srovnání přístupů a výzev v České republice a Německu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu docentovi PhDr. Ing. Petrovi Kokaislovi, Ph.D., prof.h.c. za jeho odborné vedení, užitečné připomínky a cenné rady, které mi poskytl během konzultací. Dále bych také ráda poděkovala svým respondentům za jejich čas a ochotu spolupracovat na výzkumu.

Integrace syrských migrantů: Srovnání přístupů a výzev v České republice a Německu

Abstrakt

Migrace a integrace přistěhovalců patří mezi zásadní fenomény ovlivňující sociální, ekonomickou a politickou sféru moderního světa. Tento výzkum se zaměřuje na migraci syrských obyvatel do České republiky a Německa v kontextu nedávné syrské migrační krize. Cílem práce je porovnat přístupy České republiky a Německa k integraci syrských přistěhovalců a zhodnotit proces jejich začlenění do místních společností.

Motivací pro migraci Syřanů jsou jak akutní hrozba pro jejich životy v důsledku konfliktu a nestability v Sýrii, tak i ekonomické faktory spojené s touhou po lepších životních podmínkách. Zatímco Německo je považováno za atraktivní destinaci díky své pozitivní politice a otevřenému přístupu, Česká republika čelí vlastním problémům v oblasti přijímání uprchlíků, včetně omezeného ekonomického potenciálu a opatrného přístupu.

Integrace Syřanů do nového prostředí zahrnuje adaptaci na místní tradice a zvyky, což může vést k postupné ztrátě původní kulturní identity. Diskriminace syrských obyvatel v obou zemích odráží vztahy mezi jejich identitou a integrací do společnosti, přičemž stereotypy a předsudky omezují jejich přístup k pracovním a bytovým příležitostem.

Výzkum také ukazuje, že sociální integrace Syřanů je diferencovaná podle typu migrace, přičemž individuálně přizpůsobená podpora je klíčová pro úspěšnou integraci do nového prostředí.

Klíčová slova: integrace, Syřané, Německo, Česká republika, migrace

Integration of Syrian Migrants: Comparative Approaches and Challenges in the Czech Republic and Germany

Abstract

Migration and integration of immigrants are among the main phenomena affecting the social, economic and political spheres of the modern world. This research focuses on Syrian migration to the Czech Republic and Germany in the context of the recent Syrian migration crisis. The aim of the thesis is to compare the approaches of the Czech Republic and Germany to the integration of Syrian migrants and to assess the process of their integration into local society.

The motivation for Syrians to migrate is both the acute threat to their lives due to the conflict and instability in Syria and economic factors linked to the desire for better living conditions. While Germany is considered an attractive destination due to its positive policies and open approach, the Czech Republic faces its own challenges in hosting refugees, including limited economic potential and a cautious approach.

Integrating Syrians into a new environment involves adapting to local traditions and customs, which can lead to a gradual loss of their original cultural identity. Discrimination against Syrians in both countries reflects the relationship between their identity and integration into society, with stereotypes and prejudice limiting their access to employment and housing opportunities.

Research also shows that the social integration of Syrians varies by type of migration, with individually tailored support being key to successful integration into a new environment.

Keywords: integration, Syrians, Germany, Czech Republic, migration

Obsah

1 Úvod a cíl práce	10
2 Literární rešerše	11
3 Metodologie	18
4 Teoretická část	20
4.1 Migrace	20
4.1.1 Ravensteinovy zákony	23
4.1.2 Neoklasický ekonomický přístup.....	23
4.1.3 Teorie Push-pull vlivů	24
4.2 Integrace	25
4.2.1 Asimilace	26
4.2.2 Segregace	27
4.2.3 Multikulturalismus.....	27
4.3 Diskriminace	28
4.3.1 Teorie stereotypů	29
4.3.2 Teorie sociálního učení	30
4.4 Rasismus	31
4.4.1 Teorie kritického rasismu	32
5 Praktická část	34
5.1 Stručné představení Sýrie.....	34
5.2 Historie migrace Syřanů.....	35
5.2.1 Syřané v ČR.....	37
5.2.2 Syřané v Německu	39
5.3 Příčiny migrace	40
5.3.1 Válka v Sýrii	44
5.4 Přijetí uprchlíků.....	45
5.4.1 Postoj ČR.....	46
5.4.2 Postoj Německa	48
5.4.3 Žádosti o azyl a mezinárodní ochranu	49
5.4.4 Programy a služby pro integraci uprchlíků.....	53
5.5 Migrační krize	55
5.5.1 Přístup evropských zemí	56
5.5.2 Opatření EU k vyřešení migrační krize	57
5.5.3 Dopad na ekonomiku ČR.....	59
5.5.4 Dopad na ekonomiku Německa.....	60
5.6 Náboženství a kultura.....	61

5.6.1	Tradice a zvyky	62
5.7	Sociální integrace Syřanů	63
5.7.1	Postoj české společnosti k Syřanům	66
5.7.2	Postoj německé společnosti k Syřanům	67
5.7.3	Diskriminace syřských obyvatel	68
6	Závěr.....	71
7	Seznam použitých zdrojů	73
7.1	Seznam tabulek	78
7.2	Seznam grafů.....	78

1 Úvod a cíl práce

Migrace a integrace přistěhovalců jsou zásadními jevy, které ovlivňují sociální, ekonomickou a politickou sféru moderního světa. Jedním z nejvýznamnějších fenoménů současnosti je bezpochyby migrace obyvatelstva, která v důsledku různorodých globálních událostí dosahuje nepředstavitelných rozměrů. Zvláště dramatickým a diskutovaným případem migrace v posledních letech byla syrská migrační krize, která zasáhla nejen samotnou Sýrii, ale i evropské země, jako je Česká republika a Německo.

V období let 2015 a 2016 dosáhla syrská migrační vlna svého vrcholu, přičemž desetitisíce Syřanů hledaly útočiště před válkou a násilím ve svých domovských zemích. Tato masová migrace vyvolala nejen humanitární krizi, ale i řadu otázek spojených s integrací nových přistěhovalců do evropských společností.

Česká republika a Německo se staly jedněmi z cílů pro syrské uprchlíky. Každá z těchto zemí přistupovala k situaci s vlastními politickými, sociálními a ekonomickými strategiemi, což vedlo k rozdílným zkušenostem a výsledkům v procesu integrace. Zatímco Německo se stalo jednou z nejvýznamnějších destinací pro syrské uprchlíky v Evropě a přijalo relativně otevřený postoj k jejich integraci, Česká republika se vyznačovala opatrnějším a restriktivnějším přístupem.

Cílem práce je srovnat přístupy České republiky a Německa k integraci syrských obyvatel a zhodnotit, jak se Syřané snaží začlenit do české a německé společnosti. Práce se zaměřuje na zodpovězení následujících otázek:

Hlavní výzkumná otázka:

- Jak se snaží Syřané začlenit do české a německé společnosti?

Podotázky:

- Jaké jsou důvody migrace Syřanů do Německa a České republiky?
- Jaký je postoj Německa a České republiky k přijímání uprchlíků?
- Jaký dopad měla migrační krize na ekonomiku?
- Jakým způsobem Syřané zachovávají své tradiční zvyky a kulturní tradice ve svém novém sociokulturním prostředí?
- Jak Češi a Němci pohlíží na syrskou minoritu?
- Jaký je rozsah a povaha diskriminace, kterou zažívají Syřané od české a německé populace?

2 Literární rešerše

Sýrie je svědkem obrovského utrpení, které postihuje všechny věkové skupiny. Tisíce lidí byly zraňovány a ztratily své domovy v důsledku násilí a bombardování. Základní lidská práva jsou zásadně porušována a humanitární pomoc je často nedostupná. Mnoho obyvatel se stalo uprchlíky a hledá bezpečí a ochranu ve vzdálených zemích. Tímto tématem se ve svém článku *The humanitarian crisis and civil war in Syria: Its impact and influence on the migration crisis in Europe* zabývá Martin Staněk. Upozorňuje na naléhavost současné situace v Sýrii a na to jaký vliv má tato situace na migrační krizi v Evropě, velký důraz klade na dodržování a porušování mezinárodního humanitárního práva během probíhající občanské války. Při zkoumání tohoto tématu rozebral několik relevantních pramenů, jako jsou zprávy a dokumenty mezinárodních humanitárních organizací, OSN a orgánů Evropské unie a data poskytnutá Statistickým úřadem Evropské unie. Od počátku konfliktu v roce 2011 a s ním související humanitární krize opustilo zemi přibližně pět milionů uprchlíků. Nicméně velké množství uprchlíků hledá azyl a mezinárodní ochranu právě v Evropě, přičemž představují největší skupinu migrantů, kteří přicházejí do Evropy. Většina těchto uprchlíků se nachází v okolních zemích Sýrie, kde bylo zřízeno několik uprchlických táborů. Přestože OSN a mezinárodní humanitární organizace se snaží poskytnout pomoc, v současné době je obtížné zajistit a distribuovat humanitární pomoc v této zemi. Pro zlepšení této situace je nezbytné především ukončení současného konfliktu a apelování na syrskou vládu, aby umožnila řádný přístup a činnost mezinárodním humanitárním organizacím na svém území. Zahraniční aktéři by měli pečlivě sledovat a prosazovat striktní dodržování Úmluvy o zákazu chemických zbraní. Syrští uprchlíci se také nejčastěji uchylují do Německa, kde za posledních pár let vznikla poměrně velká syrská komunita, které je zde poskytnu dobrá finanční a sociální pomoc. Po ukončení probíhající války a realizaci adekvátní odezvy mezinárodního společenství však Evropa předpokládá návrat většiny syrských imigrantů zpět do své země.¹

Jak je reflektován v České republice syrský konflikt se můžeme dočíst v článku Miroslava Mareše s názvem *Reflections over Syrian Conflict in the Czech Republic*. Ozbrojený konflikt, který probíhá již 12 let na území Sýrie, nejen ovlivňuje vnitropolitickou situaci v zemi, ale má také dopad na mezinárodní bezpečnost a situaci v dalších zemích.

¹ STANĚK, Martin. The humanitarian crisis and civil war in Syria: Its impact and influence on the migration crisis in Europe. *Kontakt* [online]. 2017, roč. 19, č. 4, s. 270-275 [cit. 2023-06-04]. ISSN 12124117.

V České republice se syrská diaspora vyskytuje již od dob normalizace, kdy Československo mělo se Sýrií poměrně dobré vztahy. Syrští studenti zde vytvořili základ pro dnešní syrskou komunitu. Mnozí si zde našli své životní partnery, založili rodiny a usadili se. Někteří z nich se angažovali v opozičním hnutí proti baasistickému režimu, a proto pro ně trvalý návrat do Sýrie nebyl možný. V létě roku 2012 se konflikt v Sýrii stal předmětem intenzivní mediální pozornosti, zejména kvůli případu Sandry Bitarové, která byla zadržena na základě podezření z údajné spolupráce s odpůrci syrského režimu. Postoj České republiky k syrskému konfliktu je obecně zdrženlivý, což vyvolává negativní reakce ze strany syrské opozice. V České republice působí dvě občanská sdružení zaměřená na události v Sýrii. Prvním z nich je Iniciativa pro svobodnou Sýrii a druhým sdružením je Sdružení svobodné syrské komunity v ČR. Členové těchto organizací si stěžují, že čeští novináři projevují minimální zájem o konflikt v Sýrii, což považují za odraz alibistické české politiky. Nedostatek mediálního zájmu vysvětlují tím, že kdyby bylo poskytováno dostatečné zpravodajství, bylo by zřejmé, že postoj české vlády není adekvátní. V České republice se veřejné projevy syrského konfliktu zaměřují především na pokojné demonstrace, které však nepřinášejí konfrontaci mezi nepřátelskými skupinami. Zatím nedošlo k násilnému střetu. Některé demonstrace byly poznamenány házením vajec na syrské velvyslanectví, ale je diskutabilní, zda toto lze považovat za násilí. Syrští občané stojící na straně opozice a ti, kteří zůstávají loajální k režimu, se naopak střetávají především ve virtuálním prostoru. Z dosavadních aktivit syrských opozičních i prorežimních skupin nevzniklo žádné vážné bezpečnostní riziko pro Českou republiku.²

O sociální integraci syrských uprchlíků a její dopad na jejich záměr zůstat trvale v Německu pojednávají Cyrine Hannafi a Mohamed Ali Marouani ve studii *Social integration of Syrian refugees and their intention to stay in Germany*. Výzkum byl proveden rok po příchodu většiny uprchlíků a hlavní výsledkem této studie je, že sociální integrace má větší vliv na rozhodnutí zůstat v Německu než ta ekonomická. Ekonomická integrace se projevuje především u uprchlíků s nižším a středním vzděláním. Dalšími důležitými faktory ovlivňující sociální integraci jsou úroveň vzdělání, schopnost ovládat jazyk hostitelské země a počet známých z jiných zemí. Starší uprchlíci často čelí větším obtížím při sociální integraci s místním obyvatelstvem, ale pobyt v ubytovacích zařízeních pro uprchlíky jejich schopnost se začlenit zlepšuje. Tato studie také naznačuje, že

² MAREŠ, Miroslav. Reflections over Syrian Conflict in the Czech Republic. *Vojenské rozhledy* [online]. 2013, roč. 22, č. 3, s. 132-142. [cit. 2023-06-04]. ISSN 12103292.

ekonomická integrace nemusí být klíčovým faktorem pro dlouhodobou a udržitelnou integraci uprchlíků v Německu, zejména v souvislosti s nedostatkem pracovních sil v zemi. Důvodem může být to, že se uprchlíci a ekonomičtí migranti liší v motivech mobility. Uprchlíci prošli různými traumatickými událostmi a mohou být citlivější k dimenzi sociální integrace.³

Zvýšený počet uprchlíků přicházejících do Evropy představil problémy s nedostatečnou funkčností společného evropského azylového systému. Nedostatečná koordinace mezi jednotlivými národními státy a nedostatek kolektivní ochrany pro uprchlíky byly hlavními důsledky, které vyplynuly z tzv. uprchlické krize. V článku *Humanitarian Protection as a European Public Good: The Strategic Role of States and Refugees* vysvětlují Philipp Lutz, David Kaufmann a Anna Stünz selhání evropských zemí při poskytování humanitární ochrany uprchlíkům. Analyzuje se interakce mezi státy a uprchlíky v rámci evropské azylové politiky. Z výzkumu vyplývá, že i když obě strany mají prospěch z fungujícího evropského azylového systému, nemají dostatečný podnět ke společnému prospěchu. Státy se zaměřují na snižování své individuální uprchlické zátěže, zatímco uprchlíci hledají ochranu ve své preferované cílové zemi. Výsledky naznačují, že účinné poskytování ochrany uprchlíků vyžaduje vzájemný příspěvek členských států i samotných uprchlíků k veřejnému blahu.⁴

Multidisciplinární pohled na procesy změn v současné Sýrii a také na její historické, sociální a kulturní kořeny nabízí Richard T. Antoun, Donald Quataert v knize *Syria: Society, Culture, and Polity*. Skupina významných antropologů, historiků, politologů a literátů se zaměřuje na klíčové problémy, jako je proměna syrské rodiny, politický frakcionalismus, sedentarizace⁵ nomádů, byrokratická korupce, migrace z venkova do měst, izolace, náboženské oživení a neustálý význam sekt v syrském životě. Kniha zajišťuje vyvážený pohled na vliv geografického a strategického postavení Sýrie v mezinárodní politice a dopady její složité vnitřní etnické a třídní struktury a kultury. Autoři argumentují, že

³ HANNAFI, Cyrine a Mohamed Ali MAROUANI. Social integration of Syrian refugees and their intention to stay in Germany. *Journal of Population Economics* [online]. 2023, roč. 36, č. 2, s. 581-607. [cit. 2023-06-04]. ISSN 0933-1433.

⁴ LUTZ, Philipp, David KAUFMANN a Anna STÜNZI. Humanitarian Protection as a European Public Good: The Strategic Role of States and Refugees. *JCMS: Journal of Common Market Studies* [online]. 2020, roč. 58, č. 3, s. 757-775. [cit. 2023-06-04]. ISSN 0021-9886.

⁵ usazování se trvale na jednom místě

náboženská kultura Sýrie má stejnou důležitost jako vedení Asada a že porozumění syrské politice musí být pevně ukotveno v porozumění syrské společnosti a kultuře.⁶

Rodné a oddací listy slouží jako oficiální doklady identifikující občany a obvykle jsou vydávány státem, ve kterém jedinec původně pochází. Pro Syřany, kteří žádají o azyl v Německu, jsou tyto dokumenty nezbytné jak během samotného azylového řízení, tak i v dalších situacích. O tomto tématu pojednává publikace Veronicy Ferreri *The invisible hard work of retrieving papers: Syrians and the paradoxes of integration in Germany*. Cesta syrských dokumentů ze Sýrie do Německa odhaluje složitosti spojené s uplatňováním právních předpisů napříč zeměmi azylu a zeměmi původu. Německá byrokracie nadále vyžaduje, aby Syřané předkládali dokumenty získané v Sýrii, a tím aktivně propojuje jejich právní identitu a historii s tímto zeměpisným původem, aniž by to automaticky zaručovalo udělení azylu. Na základě etnografického výzkumu prováděného mezi syrskou komunitou v Libanonu a Německu tato publikace tvrdí, že dosažení legálního postavení v Německu je možné pouze prostřednictvím právně nejednoznačných, či dokonce nezákonných praktik v Sýrii, jako je úplatkářství a korupce. Život těchto dokumentů v rámci státních byrokracií v Sýrii a Německu tak nakonec odkazuje na existenci "šedé zóny", kde se prolínají legalita a nezákonnost, sociální vazby a korupce. Syřané žijící v Německu, kteří se snaží vybudovat si nový život v této zemi, se tak ocitají mezi dvěma systémy občanství a jejich odlišnými způsoby fungování.⁷

To, jak Evropská unie (EU) reaguje na syrskou uprchlickou krizi, rozebírá v článku *The European Union's Response to the Syrian Refugee Crisis* Evanthia Balla. V období, kdy Evropská unie čelila mnoha výzvám, jako byla finanční nestabilita, nejistota Brexitu, vzestup extremistických populistických stran a regionální konflikty, došlo k tragédii v Sýrii a následnému exodu. EU však nezískala dostatečné autonomní pravomoci k řešení mezivládních sporů a tlaků na nadnárodní úrovni. Namísto toho se soustředila na externalizaci a snažila se překonat krizi ve schengenském prostoru, přičemž opět ukázala své omezení jako politická unie, která by měla nabídnout silná společná řešení. EU poskytla humanitární pomoc syrským uprchlíkům jak v Evropě, tak i mimo ni, zavedla restriktivní opatření, včetně sankcí a snahy podkopat režim Asada. Nicméně tato strategie se ukázala

⁶ ANTOUN, Richard T. a Donald QUATAERT. *Syria: Society, Culture, and Polity*. New York: State University of New York Press, 1991. ISBN 978-0791407141.

⁷ FERRERI, Veronica. *The invisible hard work of retrieving papers: Syrians and the paradoxes of integration in Germany*. *Citizenship Studies* [online]. 2022, roč. 26, č. 6, s. 816-833. [cit. 2023-06-04]. ISSN 1362-1025.

jako nedostatečně účinná a EU dosud nezastávala rozhodující roli při řešení konfliktu. Kromě toho nedostatek společného postoje členských států ke krizi a složitost samotných politik oslabuje důvěryhodnost EU jako regionálního a globálního aktéra.⁸

V roce 2016 ekonomické analýzy zaznamenaly rekordní zisky ve státním rozpočtu a Česká republika měla nejnižší nezaměstnanost v EU. Otázkou však je, zda tyto ekonomické podmínky jsou relevantním faktorem pro integraci imigrantů podle systému migračních kvót EU, neboť není jisté, zda pozitivní ekonomická situace ČR bude trvat dlouhodobě, a proto nelze spoléhat na stabilní ekonomický růst. Toto téma je diskutováno v článku *The economic consequences of the contemporary European migration crisis on the Czech Republic* od Marie Klímové a Lenky Roskové. V roce 2015 se Evropa ocitla v přelomové situaci. Média se dlouhodobě zaměřovala na otázku imigrantů, kteří masově překračovali hranice evropských zemí. I když Česká republika nebyla cílem těchto migrantů, stala se zemí tranzitní. V květnu 2015 byly na českém území poprvé zaznamenány významné skupiny migrantů z rozvojových zemí, kteří chtěli tranzitovat přes Českou republiku do Německa a Švédska. Těmto osobám byla nabídnuta možnost podání žádosti o mezinárodní ochranu na českém území, neboť by se jinak nacházely v nelegálním postavení. Systém povinného přerozdělování migrantů mezi členskými státy EU, který byl schválen, se nakonec nesešel se souhlasem všech zemí. Mezi tyto země patří také Česká republika, která dočasně odmítá unijní kvóty. Přijetí takového systému by znamenalo navíc výdaje ve výši zhruba jedné miliardy korun ze státního rozpočtu. Pokud by však trend rostoucího počtu uprchlíků pokračoval, Česká republika by se musela potýkat s příjmem desítek tisíc uprchlíků ročně, což by z hlediska ekonomiky představovalo velký problém. Náklady by se poté počítaly ne v jednotkách milionů, ale v miliardách korun. Kromě toho je třeba počítat s dalšími náklady v oblasti obrany a bezpečnosti České republiky.⁹

V posledním desetiletí Evropa čelí stále většímu přílivu migrantů a uprchlíků z okolních regionů. V roce 2015 došlo k prudkému nárůstu počtu lidí, kteří žádali o status uprchlíka na evropském kontinentu. Tato migrační krize měla mnoho ekonomických dopadů. V článku *Germany's Migration Crisis* analyzuje Elena Ajluni, jak migrační krize

⁸ BALLA, Evanthia. The European Union's Response to the Syrian Refugee Crisis. *E-international relations* [online]. 2023 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.e-ir.info/2023/04/22/the-european-unions-response-to-the-syrian-refugee-crisis/>

⁹ KLÍMOVÁ, Marie a Lenka ROSKOVÁ. The economic consequences of the contemporary European migration crisis on the Czech Republic. *Kontakt* [online]. 2017, roč. 19, č. 4, s. 253-262. [cit. 2023-06-20]. ISSN 12124117.

ovlivnila německou ekonomiku. Zjistilo se, že evropská migrační krize přinesla celkové zlepšení německého hospodářství a přispěla k jeho prosperitě. Integrace uprchlíků pozitivně ovlivnila demografii a trh práce v zemi. Přibližně polovina uprchlíků, kteří přišli do Německa, našla zaměstnání a přispěla ke snížení míry nezaměstnanosti v zemi. Tuto strategii lze aplikovat i v mnoha dalších zemích v Evropě a po celém světě s cílem podpořit ekonomický růst a poskytnout ochranu těm, kteří ji potřebují.¹⁰

V současné době, kdy dochází k masové migraci a nárůstu uprchlictví, je otázka vnímané diskriminace mezi uprchlíky středem pozornosti jak v akademickém výzkumu, tak ve veřejném diskurzu. To je zejména významné v zemích, které přijímají velký počet uprchlíků, jako je Německo. Je důležité zkoumat, jakým způsobem diskriminace ovlivňuje uprchlíky, zejména co se týče jejich duševního zdraví. Studie *"Perceived Discrimination among Syrian Refugees in Germany and Its Associations with Mental Health"* od kolektivu autorů (Andre Viazminsky, Andrea Borho, Eva Morawa, Gregor Martin Schmitt a Yesim Erim) se zaměřuje na diskriminaci syrských uprchlíků, kteří získali povolení k pobytu v Německu. Ve studii bylo analyzováno 116 účastníků, kteří poskytli informace o svých sociodemografických údajích, specifických migračních zkušenostech, traumatických událostech, kvalitě života, vnímané diskriminaci, duševním zdravím a somatických potížích. Výsledky studie ukazují, že více než třetina účastníků vnímala diskriminaci, která se často projevovala nedostatečnou zdvořilostí nebo respektem. Nejčastějšími místy, kde se diskriminace vyskytovala, bylo hledání bydlení a sousedství. Uprchlíci často připisovali své zkušenosti nedostatečným jazykovým dovednostem, spíše než svému národnostnímu, náboženskému nebo rasovému původu. Studie také naznačuje, že úzkostné symptomy, počet traumatických událostí a pohlaví mohou hrát roli jako prediktory vnímané diskriminace. Tato zjištění poukazují na důležitost problematiky diskriminace pro uprchlíky a její potenciální negativní vliv na jejich duševní zdraví. Z toho důvodu je třeba, aby tvůrci politik a pracovníci v oblasti podpory uprchlíků brali tuto problematiku vážně a vyvíjeli opatření na prevenci a na snižování diskriminace.¹¹

Radikalizací Syřanů na území České republiky se ve své diplomové práci zabývá Klára Berg. Většina Syřanů v České republice představuje zástupce střední třídy. Přicházejí

¹⁰ AJLUNI, Elena. Germany's Migration Crisis. *Observatory on Contemporary Crises* [online]. 2022 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://crisesobservatory.es/germanys-migration-crisis/>

¹¹ VIAZMINSKY, Andre, Andrea BORHO, Eva MORAWA, Gregor Martin SCHMITT a Yesim ERIM. Perceived discrimination among Syrian refugees in Germany and its associations with mental health. *Global Public Health* [online]. 2022, roč. 17, č. 11, s. 2854-2867. [cit. 2023-09-12]. ISSN 1744-1692.

sem především lépe vzdělaní jedinci s jistým finančním zázemím. Nejpočetnější skupinu tvoří čeští občané s jedním syrským rodičem, kteří se označují jako Čechosyřané. Tito Syřané mluví česky a brzy se aktivně začleňují do společnosti. Díky znalosti české kultury a rodinným vazbám se již dříve socializovali v českém prostředí. Nově příchozí Syřané, kteří nemají český původ, jsou v České republice pouze v desítkách, často přijíždějí za rodinou nebo známými, kteří zde již pobývají a mohou jim poskytnout podporu po jejich příjezdu. Výzkum ukázal, že Syřané v ČR nejsou na okraji společnosti. Většina z nich najde zaměstnání nebo se věnuje samostatné výdělečné činnosti. Potenciálně ohrožení utlačováním jsou zejména lidé, kteří mají obtíže se začleněním do české společnosti, nemají kontakty a začínají prakticky od nuly. Jedná se především o nově příchozí Syřany bez českého občanství, kteří žádají o mezinárodní ochranu. To však neznamená, že by se radikalizovali, spíše hledají způsoby, jak zlepšit svou situaci.¹²

V České republice žije skupina syrských obyvatel, která zde pobývá již po dobu několika generací. Tato komunita má zkušenost se socialistickým režimem a prošla proměnami transformace. Je součástí arabského světa a většina jejích členů se hlásí k muslimskému vyznání. Syrská komunita v Česku je relativně malá a nemá oficiální statut národnostní menšiny, právě tímto tématem se ve své Bakalářské práci s názvem *Syrská komunita v České republice* zabývá Petr Charvát. Výrazným rysem společenského života syrského obyvatelstva v současnosti je nedostatek významných spolkových aktivit. Místo toho se sociální interakce této skupiny více soustředí na rodinné vztahy nebo širší muslimskou nebo arabskou komunitu, to může být způsobeno i relativně nízkým počtem Syřanů žijících v dané zemi.¹³

¹² BERG, Klára. *Radikalizace Syřanů na území České republiky?*. Brno, 2015. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D.

¹³ CHARVÁT, Petr. *Syrská komunita v České republice*. Praha, 2008. Bakalářská práce. Universita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

3 Metodologie

V této práci je použit převážně kvalitativní výzkum, který využívá široké spektrum technik, jako jsou polostrukturované rozhovory, pozorování, focus skupiny, deníky či analýza dokumentů. Tento přístup nám dává možnost získat hlubší vhled do perspektiv respondentů a lépe porozumět jejich zkušenostem. Kvalitativní výzkum je často vnímán jako doplněk tradičních kvantitativních metod, ale v poslední době získává své samostatné místo v sociálních vědách. Jeho definice není univerzální a mnoho přístupů klade důraz na proces porozumění prostřednictvím analýzy textů, názorů účastníků a zkoumání prostředí v přirozených podmínkách. Je charakterizován emergentní povahou, kdy se výzkumník adaptuje a mění svůj přístup a otázky v průběhu studia, podobně jako detektiv hledající důkazy. Sběr dat a analýza probíhají současně, často má tento proces longitudinální charakter, což nám umožňuje získat hlubší porozumění zkoumanému fenoménu.¹⁴

Polostrukturovaný rozhovor představuje flexibilní metodu kvalitativního výzkumu, která umožňuje respondentovi volně vyjadřovat své myšlenky a postoje k tématu, zatímco výzkumník klade určité otázky a má prostor pro adaptaci a sledování toho, co je pro respondenta významné. Tímto způsobem se dosahuje hlubšího porozumění zkoumané problematice, přičemž interakce mezi výzkumníkem a respondentem může přispět k bohatší interpretaci fenoménu.¹⁵

Mezi jeho výhody patří flexibilita, která umožňuje respondentům volně vyjadřovat své myšlenky a postoje k danému tématu, což vede k hlubšímu porozumění jejich perspektiv a zkušeností. Díky možnosti reagovat v reálném čase může výzkumník okamžitě sledovat, co je pro respondenta významné, a tím může objevovat důležité aspekty zkoumané problematiky. Interakce mezi výzkumníkem a respondentem navíc poskytuje prostor pro dialog a diskusi, což přispívá k hlubšímu porozumění tématu a rozvinutí interpretací. Na druhé straně se v polostrukturovaném rozhovoru mohou vyskytnout i nevýhody, jako je nepředvídatelnost směru rozhovoru, což může způsobit, že určitá témata nebudou dostatečně prozkoumána a časová náročnost, protože rozsáhlé diskuse mohou vyžadovat více času, než bylo plánováno. Zároveň závisí interpretace odpovědí na schopnostech výzkumníka, což může vést k různým výkladům a ovlivnit výsledky studie. Nicméně přes tyto nevýhody

¹⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, s. 49-55 ISBN 978-80-262-0219-6.

¹⁵ ŘIHÁČEK, Tomáš; ČERMÁK, Ivo a HYTYCH, Roman. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 15 ISBN 978-80-210-6382-2.

zůstává polostrukturovaný rozhovor užitečným nástrojem pro získání hlubšího pochopení subjektivních postojů a interpretací jednotlivců v rámci kvalitativního výzkumu.

V práci je kombinováno více metod pro získání kontaktů. V průběhu byla použita metoda sněhové koule. Tato metoda je vhodná zejména pro situace, kdy je cílová skupina obtížně dostupná nebo málo známá. Respondenti jsou vybíráni na základě doporučení účastníků výzkumu, kteří již jsou zapojeni. Každý respondent pak navrhuje další osoby, které by mohly být do výzkumu zapojeny, čímž se síť respondentů postupně rozšiřuje. Tato metoda umožňuje zahrnout do výzkumu různorodé subjekty a zajistit širší perspektivu na zkoumané téma, ale vyžaduje opatření k řízení zkreslení výběru a zajištění reprezentativity vzorku. Další respondenti byli vybíráni náhodně z určitých skupin/organizací na sociálních sítích. Tato kombinace strategií umožnila získat různorodý pohled na zkoumanou problematiku.

Polostrukturované rozhovory probíhaly od listopadu 2023 do února 2024 a byly vedeny v českém a anglickém jazyce. S českými respondenty proběhly rozhovory na místě jejich bydliště nebo veřejných prostorech, například v kavárně. S německými respondenty byly rozhovory prováděny telefonicky a na přání některých z nich prostřednictvím aplikace Messenger. Během rozhovorů nevznikly žádné technické problémy. Všichni účastníci byli předem informováni o tématu rozhovoru a účelech použití jejich odpovědí. Pokud si respondenti nepřáli zveřejnit svá skutečná jména, byla provedena anonymizace.

Následující tabulka obsahuje základní informace o jednotlivých respondentech, jejichž odpovědi byly využity v této práci:

Tabulka 1 Pasportizační údaje respondentů

Jméno	Věk	Pohlaví	Povolání	Náboženství	Místo narození	Země pobytu
Abdul	86	muž	lékař	islám	Homs	ČR
Rasha	44	žena	lektorka tance	islám	Allepo	ČR
Nur	52	žena	sekretářka	křesťanství	Homs	ČR
Nadim	68	muž	lékař	islám	Palmýra	Německo
Nad'a	32	žena	operní pěvkyně	křesťanství	Berlín	Německo
Mohamed	55	muž	taxikář	islám	Damašek	Německo

Zdroj: Vlastní zpracování

4 Teoretická část

Tato teoretická část práce se zaměřuje na proces integrace syrských migrantů do nových sociokulturních kontextů, přičemž zkoumá teorie a modely migrace a integrace. Zároveň se věnuje problematice diskriminace a rasismu, které mohou ovlivnit úspěšnost tohoto procesu.

4.1 Migrace

Průběh celého lidstva je charakterizován různými variantami pohybu obyvatelstva. Po celém světě se lidé neustále přesouvají na jiná místa, ať už dočasně, nebo trvale. Tento fenomén bývá označován jako migrace.¹⁶

Na počátku 21. století se světová migrace dostala do zcela nových rozměrů. Na rozdíl od minulých dob už nejsou Evropané hlavními migrujícími aktéry. Naopak, Evropa, která se potýká s poklesem své populace, se stala jedním z nejatraktivnějších cílů pro migraci. Během posledních třiceti let se migrace stala globálním fenoménem, přičemž počet migrantů se od poloviny 70. let ztrojnásobil. Je pravděpodobné, že tento trend bude pokračovat, neboť faktory, které přispívají k této mobilitě, pravděpodobně nezmizí. Mezi tyto faktory patří rozdíly v úrovních lidského rozvoje mezi klíčovými regiony světa, politické a environmentální krize, které vedou k vysídlení a uprchlictví, snížené náklady na dopravu, zvýšený počet vydaných cestovních dokladů i v zemích, kde bylo dříve obtížné opustit zemi, ztráta naděje v chudých a špatně spravovaných zemích, vliv médií, větší povědomí o možnosti změnit životní podmínky migrací do zahraničí a i změna klimatu hraje svou roli.¹⁷

Migraci lze chápat jako trvalou nebo dlouhodobou změnu místa pobytu. Na základě této charakteristiky můžeme rozlišit dvě hlavní kategorie migrace – vnitřní a mezinárodní. V případě vnitřní migrace dochází k přesunu trvalého bydliště v rámci jednoho státu, zatímco mezinárodní migrace zahrnuje změnu obvyklého místa pobytu přes hranice státu.¹⁸

¹⁶ BLANK, Martina a Catarina Gomes DE MATOS. Migration. In: NÖTHEN, Eva a Verena SCHREIBER, ed. *Transformative Geographische Bildung* [online]. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2023, s. 57-62 [cit. 2023-09-14]. ISBN 978-3-662-66481-0.

¹⁷ WIHTOL DE WENDEN, Catherine. New Migrations. *Sur: International Journal on Human Rights* [online]. 2016, roč. 13, č. 23, s. 17 - 28 [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://sur.conectas.org/en/new-migrations/>

¹⁸ PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, s. 6-7. ISBN 978-80-7394-751-4.

„Z pohledu migrace rozlišujeme dva základní pojmy – emigrace (vystěhování) a imigrace (přistěhování). Emigrace znamená dobrovolné či nucené přestěhování na jiné území, mimo domovskou oblast.“ Pokud se emigrant rozhodne vrátit zpět na místo svého původu, označuje se to jako reemigrace. Emigranta tak můžeme popsat jako jedince, který opouští své domovské území, aby se usadil v zahraničí. Naopak imigrace zahrnuje změnu místa bydliště směrem k území jiného státu, než je jeho domovská země, imigrant je tedy cizincem, který přichází do naší země s úmyslem dlouhodobého pobytu.¹⁹

Migrace muslimů do Evropy je v dnešní době častým předmětem diskuzí. V některých evropských zemích se daří úspěšně integrovat tyto přistěhovalce, zatímco v jiných zemích se s tím setkávají s většími obtížemi. Existuje řada faktorů, které mohou ovlivnit míru úspěšné integrace. Mezi ně patří úroveň vzdělání, hlavní důvody migrace, regionální původ a početnost přichozích muslimů. Také hraje roli struktura a velikost již existující muslimské komunity v dané zemi, možnosti a způsoby, jakými přistěhovalci komunikují s většinovou společností a případně negativní postoj majoritní populace k této menšině, který může být spojen s xenofobií. Důležitá je také historická zkušenost s islámem, vliv médií a délka pobytu muslimů v nové zemi. Posledním důležitým faktorem je to, zda se jedná o první, druhou nebo další generaci přistěhovalců a také role konvertitů, právních podmínek a ochoty samotných muslimů k integraci nebo asimilaci.²⁰

Podle Zdeňka Uherka a Dušana Drbohlava je migrace obyvatelstva složitý proces, který je často ovlivněn komplexem vnějších determinujících faktorů. Z této povahy migrace vyplývají základní otázky, které si kladou sociální vědci při studiu a při vytváření teorií, zejména: Co způsobuje migraci, proč k migraci dochází, jaké důvody vedou lidi k migraci, a proč někdy migrace trvá, nebo dokonce dochází k návratům? Kdo jsou ti, kteří migrují, a jak se liší od běžné populace v místě, odkud odcházejí? Jak lidé migrují, zda ve skupinách nebo samostatně a zda je migrace součástí jejich životního cyklu? Jaké chování projevují v cílových zemích migrace? Je migrace trvalá nebo dočasná a jaké strategie adaptace a integrace volí?²¹

¹⁹ PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, s. 6-7. ISBN 978-80-7394-751-4.

²⁰ HEŘMANOVÁ, Eva a Eva FARYADOVÁ. Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku). *Současná Evropa*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze - Nakladatelství Oeconomica, 2012, 17(1), s. 111. ISSN 1804-1280.

²¹ DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. In *Geografie: Sborník české geografické společnosti*. 2007, roč. 112, č. 2, s. 125-141. ISSN 12120014

Z uvedených skutečností vyplývá několik klíčových poznatků:

1. Studium migrace je interdisciplinární a zahrnuje oblasti sociologie, ekonomie, sociální antropologie, etnologie, sociální geografie, práva, demografie, historie, psychologie, politologie a urbanismu. Neexistuje jedna všeobecná teorie migrace, protože migrace je různorodý proces.
2. Teorie a koncepty studia migrace lze rozdělit na "mikrouroveň" a "makrouroveň." Mikroperspektiva se zaměřuje na jednotlivce, rodiny nebo domácnosti a jejich chování, zatímco makroperspektiva se zaměřuje na ekonomické, sociální a politické faktory ovlivňující migraci.
3. Výzkum migrace často vede k rozporuplným závěrům, a to i při použití modelu "push-pull." Rozdíly mohou být spojeny s tím, zda je model aplikován na mikro nebo makrourovni.
4. Většina "teorií" migrace neodpovídá kritériím teorie, často to jsou spíše koncepty, perspektivy nebo modely.
5. Existuje tendence k převažujícímu zájmu o ekonomické teorie a nedostatečné zohlednění role rodiny a žen v teoriích migrace.
6. Některé teorie aplikované na vnitrostátní migraci nejsou vhodné pro mezinárodní migraci a naopak, což může vést k nesprávným závěrům. Teorie by měly být přizpůsobeny specifickým kontextům migrace.²²

Jedním ze základních rámců pro pochopení migrace jsou Ravensteinovy zákony, které detailně analyzují chování migrantů. V rámci této problematiky se významně uplatňují dva teoretické přístupy, konkrétně *neoklasický ekonomický přístup* a teorie *push-pull* vlivů. Tyto přístupy nám poskytují hlubší vhled do pestrých motivací a mechanismů, které ovlivňují pohyb lidí mezi geografickými oblastmi. Neoklasický ekonomický přístup zkoumá migraci jako racionální rozhodnutí jednotlivců v souladu s ekonomickým prospěchem, zatímco teorie push-pull vlivů zdůrazňuje vliv vnějších tlaků a přitažlivosti, které formují rozhodnutí o migraci.

²² DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. In Geografie: Sborník české geografické společnosti. 2007, roč. 112, č. 2, s. 125-141. ISSN 12120014

4.1.1 Ravensteinovy zákony

Ernst Georg Ravenstein, anglický geograf a kartograf německého původu, stojí v čele prvních vědeckých prací zaměřených na mezinárodní migraci, které se objevují v poslední čtvrtině 19. století. Jeho výzkum v oblasti migrace měl výrazný vliv na následující akademické práce zkoumající strukturu a procesy migrace. Zejména dvě jeho díla z let 1885 a 1889, kde formuloval sedm základních zákonů migrace:

1. Každý migrační tok vytváří zpětnou migraci.
2. Většina migrantů se přesouvá na krátkou vzdálenost.
3. Migranti, kteří migrují na delší vzdálenosti, mají sklon vybírat si jako destinaci velká města.
4. Venkovské obyvatelstvo migruje více než obyvatelé městských oblastí.
5. Rodiny jsou méně aktivní v mezinárodní migraci než mladí dospělí jedinci.
6. Většinu migrantů tvoří dospělé osoby.
7. Velká města rostou především v důsledku migrace více než díky přirozenému přírůstku.²³

Ravensteinovy zákony stále poskytují užitečný rámec pro zkoumání současných migračních jevů, včetně situací spojených s válečnými konflikty. Zajímavý pohled na to, jak mohou být tyto zákony aplikovány, nabízí v současnosti například rusko-ukrajinská válka a následná migrace obyvatelstva.

Zákon o zpětné migraci ukazuje, že mnoho uprchlíků, kteří hledají bezpečí v sousedních zemích, má tendenci se vrátit poté, co konflikt v zemi, kterou opustili, ustane. Druhý zákon potvrzuje, že většina uprchlíků dává přednost krátkým vzdálenostem a migruje do blízkých zemí, jako jsou Polsko nebo Maďarsko, ale i například Moldávie. Třetí zákon lze aplikovat na migrace směřující k velkým evropským městům, jako jsou Varšava nebo Vídeň. Čtvrtý zákon nachází odraz v tom, že lidé z venkovských oblastí Ukrajiny hledají útočiště právě ve městech.

4.1.2 Neoklasický ekonomický přístup

Neoklasický ekonomický přístup k migraci se zaměřuje na nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu jako hlavní faktor, který vede k migraci. Z makro

²³ RAVENSTEIN, E. G. The Laws of Migration. Online. *Journal of the Statistical Society of London*. 1885, roč. 48, č. 2., s. 167-235. [cit. 2023-10-14]. ISSN 09595341.

perspektivy tento přístup vidí migraci jako důsledek rozdílů ve mzdách mezi zeměmi. Migranti se rozhodují migrovat z míst, kde jsou nízké mzdy a nadbytek pracovní síly (push faktor), do míst s vysokými mzdami a nedostatečným počtem pracovníků (pull faktor). Dlouhodobě by tato migrace měla přinést rovnováhu na trhu práce tím, že zvyšuje mzdy v původní zemi a zároveň zvyšuje počty pracovníků v cílové zemi.²⁴

Z mikro perspektivy se tento přístup zaměřuje na jednotlivce, kteří migrují za lepším životem. Každý migrující jedinec provádí individuální kalkulaci, aby maximalizoval své výnosy. Berou v úvahu nynější a budoucí příjem v domovské zemi, míru nezaměstnanosti, předpokládaný příjem v cílové zemi, imigrační politiku a náklady na přestěhování.²⁵

Tento neoklasický přístup se zaměřuje na ekonomické faktory a poptávkové šoky na trhu práce jako hlavní hnací síly migrace. Stát má možnost ovlivnit migraci nekvalifikované pracovní síly prostřednictvím regulace mezd a nákladů spojených s migrací. Avšak tento přístup nezohledňuje faktory, jako jsou občanská vybavenost, dostupnost bydlení, migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků nebo autonomní migrace iniciovaná firmami. Přesto se stále používá k predikci migračních toků a ekonomických faktorů, které ovlivňují migraci.²⁶

4.1.3 Teorie Push-pull vlivů

V 60. letech 20. století byla představena nová teorie známá jako "push-pull" teorie, která byla představena W. Bogueem a následně rozvíjena CH. B. Jansenem a E. S. Leem. Tato teorie se zaměřila na determinanty, které ovlivňují rozhodování jednotlivců o migraci. Základem této teorie jsou dva typy faktorů. Na jedné straně existují "push faktory", což jsou negativní vlivy, které působí na jedince a vytlačují je k opuštění svého původního místa. Patří sem faktory, jako nedostatek pracovních příležitostí nebo nízká životní úroveň. Nicméně samotné push faktory samy o sobě nejsou dostatečným důvodem k migraci. Naopak, pro migraci jsou zapotřebí i "pull faktory", což jsou pozitivní aspekty, které jedince lákají a přitahují k určité destinaci. V době, kdy byla tato teorie formulována, poskytovala silné vysvětlení procesu rozhodování o migraci. Avšak v současné době je migrace mnohem

²⁴ PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI, Cristina. Selected Migration Theories and their Importance on Drawing Migration Policies. Online. *Acta Oeconomica Pragensia*. 2010, roč. 18, č. 6, s. 3-26. [cit. 2023-10-14]. ISSN 05723043.

²⁵ Tamtéž

²⁶ Tamtéž

složitějším jevem a teorie "push-pull" nedokáže dostatečně reflektovat celkovou povahu migrace.²⁷

Tato teorie poskytuje užitečný rámec pro vysvětlení rozhodování o migraci v době svého vzniku, když byla migrace víceméně jednodušším jevem. Avšak v současné době, kdy se migrace stala komplexnější a dynamickou, teorie čelí omezením v zachycení nových globálních vlivů, technologického pokroku a individuálních motivací, což snižuje její schopnost plně reflektovat současnou realitu migrace.

4.2 Integrace

Integrace cizinců zahrnuje postupné začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti místního obyvatelstva, kde aktivně spolupracují jak migranti, tak občané hostitelské země. Tento proces je složitý a přirozeným důsledkem migrace, ovlivňují ho politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské faktory. Nejčastěji se definuje jako dynamický proces vzájemného adaptování migrantů a hostitelských společností.²⁸

Z hlediska jedince, který usiluje o integraci, je klíčové, aby si uchoval svou kulturu a kořeny, zatímco zároveň aktivně navazuje kontakty s lidmi, kteří jsou odlišní. Když jedna strana dominuje na úkor druhé, může to vést k segregaci, multikulturalismu nebo asimilaci. V praktickém životě je ideální, aby jedinec udržel svůj jazyk, náboženství a další aspekty života, které mu poskytují základní bezpečí, a zároveň se snažil tyto prvky sdílet s ostatními. Tímto sdílením může docházet k pozvolnému vývoji v původních zvyklostech, aniž by bylo nutné se jich úplně vzdát.²⁹

Integrace má také strukturální rozměr, který ovlivňuje fungování skupin a jednotlivců. Tyto procesy integrace jsou silně spojeny s právním rámcem, ale i s běžnými faktory, jako je kvalita bydlení, geografické rozložení obyvatelstva, míra nezaměstnanosti nebo mix kultur v jedné školní třídě. Záleží na tom, zda tyto podmínky podporují nebo komplikují proces integrace.³⁰

²⁷ HENIG, David. *Migrace*. AntropoWEBZIN [online]. Plzeň, 2007, (2-3) [cit. 2023-10-14]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>

²⁸ HRACHOVINOVÁ, Eva. *Úvod do sociální práce s migranty: problematika migrace a integrace v ES/EU a České republice*. Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012, s. 7. ISBN 978-80-87623-02-2.

²⁹ MOREE, Dana. *Integrace: 4) Teoretické pojmy* [online]. ENCYKLOPEDIE MIGRACE, 2017. [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/integrace/>

³⁰ Tamtéž

Integrace, jako proces začlenění různorodých skupin do společnosti, může vyvolat různé reakce a dynamiky. Následující proces asimilace, segregace a multikulturalismu nabízejí různé perspektivy na to, jak se tyto interakce mohou vyvíjet. Asimilace znamená plné začlenění jednotlivců do dominantní kultury, zatímco segregace ponechává skupiny oddělené. Multikulturalismus přijímá a podporuje existenci různých kultur vedle sebe.

Během procesu integrace mohou nastat jak pozitivní, tak negativní aspekty. V pozitivním světle může efektivní integrace vést k lepšímu porozumění mezi jednotlivými skupinami a k vytvoření kulturně bohatší společnosti. Naopak negativní stránka může zahrnovat finanční náklady, obtíže v komunikaci nebo určitá bezpečnostní rizika.

4.2.1 Asimilace

Na jedné straně integrační škály stojí koncept asimilace, který předpokládá naprosté začlenění etnické minority do majoritní společnosti státu oproštěním se od jazykových, kulturních a sociálních odlišností menšinové skupiny a přijetím atributů většiny. Tento přístup předpokládá odstranění konfliktu založeného na etnickém základě ztrátou etnické identity skupiny a začlenění se do většinového proudu společnosti.³¹

Na druhé straně, v antropologii a sociologii je asimilace procesem, kterým jsou jednotlivci nebo skupiny s odlišným etnickým dědictvím absorbovány do dominantní kultury společnosti. Tento proces zahrnuje přijetí charakteristických prvků dominantní kultury do takové míry, že asimilující se skupina se stává nediferencovatelnou od ostatních členů společnosti. Jako taková je asimilace nejextrémnější formou akulturace. Ačkoli asimilace může být vynucena silou nebo podniknuta dobrovolně, je pro menšinovou skupinu vzácné zcela nahradit své předchozí kulturní praktiky, náboženství a preference jídla. Asimilace neoznačuje „rasovou“ nebo biologickou fúzi, i když k takové fúzi může také dojít.³²

Sociální asimilace nese s sebou několik pozitivních aspektů, včetně posílení sociální koheze mezi různými skupinami a podpory kulturní výměny, což může společnost obohatit. Asimilace zároveň může přispět k redukci konfliktů a zlepšení sociální stability. Na druhou stranu však může vést ke ztrátě kulturní nebo etnické identity jednotlivců, vytvoření sociální

³¹ STÝSKALÍKOVÁ, Věra. *Modely integrace imigrantů a jejich projevy v české politice*. 2014 [online]. Středoevropské politické studie, 6(2–3) [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4041/5279>.

³² PAULS, Elizabeth Prine. *Assimilation* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/assimilation-society>

nerovnosti mezi skupinami a vytváření kulturního odporu ze strany některých jedinců či skupin – a to jak ze strany menšinové skupiny, tak i většinové společnosti.

4.2.2 Segregace

Segregace je proces oddělování skupin lidí s různými charakteristikami nebo vlastnostmi, který se často spojuje s nerovností. Rasová segregace je jedním z mnoha druhů segregace, která může zahrnovat různé úrovně oddělení, od úmyslného a systematického pronásledování až po subtilní formy diskriminace, a dokonce i dobrovolnou separaci. Důležité je, že segregace může také vzniknout z okolností, které nejsou nutně morálně problematické. Samotný termín segregace není normativním pojmem, jako je například nespravedlnost, ale spíše popisuje stav, který vyžaduje důkladné zkoumání všech jeho aspektů, pokud má být plně pochopen.³³

Segregace může přinést do společnosti organizaci, řád a také umožnit lepší zaměření na specifické potřeby různých skupin či ochranu menšin. Avšak s sebou nese i rizika, jako jsou diskriminace, izolace, omezení rozvoje a posilování stereotypů, což může vést k sociální nerovnosti a konfliktům. Je důležité chápat, že termín segregace není automaticky pozitivní ani negativní. Jeho hodnota závisí na specifickém kontextu, a proto vždy vyžaduje pečlivé zkoumání důsledků v konkrétních sociálních situacích.

4.2.3 Multikulturalismus

Multikulturalismus je složitým pojmem, který se v průběhu času stal mnohoznačným. V různých kontextech může označovat skutečnost, že v jedné zemi žijí různorodé etnické a kulturní skupiny kvůli globalizaci. Může také odkazovat na schvalování tohoto stavu, oficiální politiku státu, ideologii a další aspekty. Původně byl koncept multikulturalismu zaveden v 70. letech 20. století vládami Austrálie a Kanady jako reakce na příliv imigrantů z bývalých kolonií po druhé světové válce. Tato strategie byla navržena jako alternativa k asimilaci, která byla do té doby považována za neefektivní, protože často vedla k sociálnímu vyloučení a nepřinášela požadované výsledky. Multikulturalismus tedy nebyl zaměřen na zachování kulturní rozmanitosti, ale na podporu integrace a soudržnosti

³³ BROWNE, Jude. *Segregation* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/segregation-sociology>

ve státě tím, že umožňoval lidem stát se plnohodnotnými občany, aniž by byli nuceni přijímat všechny kulturní prvky typické pro stát.³⁴

Multikulturalismus může společnost kulturně obohatit a zároveň podpořit otevřenost, toleranci a inovace. Různorodost kultur může však také vyvolávat konflikty a izolaci, což přináší sociální napětí i ekonomické nerovnosti. Celkový úspěch multikulturalismu tedy závisí na schopnosti společnosti efektivně integrovat různorodé skupiny a využít kulturní rozmanitost ve prospěch všech jejích členů.

4.3 Diskriminace

Diskriminace vychází z předsudků, což jsou názory nebo postoje jedné skupiny lidí vůči druhé. Rozdíl mezi diskriminací a předsudky spočívá v tom, že diskriminace je konkrétní chování směřované proti druhým lidem. Předsudky jsou udržovány v myšlení jednotlivců díky stereotypním představám, které mohou vycházet z nepřesných nebo nedostatečných informací.³⁵

Když hovoříme o diskriminaci, máme na mysli jakékoliv projevy chování, které naznačují nesnášenlivost nebo nepříjemnost vůči druhé osobě. Tyto projevy mohou být buď otevřeně patrné, nebo se mohou projevovat skrytě v našem jednání, například v našem obličejí, způsobu komunikace nebo změnách v gestikulaci.³⁶

Rasová diskriminace se týká nerovného zacházení s jednotlivci nebo skupinami na základě jejich rasy nebo etnického původu. Při definování této formy diskriminace mnozí akademici a právní zastánci rozlišují mezi dvěma aspekty, což vytváří dvoudílnou definici. První část se zaměřuje na nerovné zacházení, kdy jednotlivci čelí nerovnosti kvůli své rasové příslušnosti. Druhá část rozšiřuje tuto definici tak, aby zahrnovala rozhodnutí a procesy, které samy o sobě nemusí mít explicitní rasový obsah, ale které vedou k vytváření nebo zesilování nerovností na základě rasy. Kromě tradičních forem individuální diskriminace je důležité brát v úvahu institucionální procesy, jako jsou tyto při zkoumání, jak jsou příležitosti strukturovány v závislosti na rasové příslušnosti.³⁷

³⁴ LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. *Multikulturalismus vs. Melting pot: 4) Teoretické pojmy*. [online]. ENCYKLOPEDIE MIGRACE, 2017 [cit. 2023-09-23]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/multikulturalismus-vs-melting-pot/>

³⁵ KRCHOVÁ, Andrea a Hana VÍZNEROVÁ. *Diskriminace azylantů a azylantek v ČR z genderové perspektivy*. Praha: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2008, s. 8. ISBN 978-80-254-2035-5.

³⁶ Tamtéž

³⁷ PAGER, Devah a SHEPHERD, Hana. The Sociology of Discrimination: Racial Discrimination in Employment, Housing, Credit, and Consumer Markets. Online. *Annual Review of Sociology*. 2008, roč. 34, č. 1, s. 181-209. [cit. 2023-10-15]. ISSN 0360-0572.

Na druhou stranu, institucionální diskriminace označuje explicitní politiku společenských institucí, která vylučuje, brání nebo jinak poškozuje určité skupiny. Sociálně-psychologická vysvětlení diskriminace založená na teorii sociální identity ukazují, že lidé jako součást své identity spoléhají na skupiny, ke kterým patří. Příslušnost ke skupině, která je prestižnější a silnější než ostatní zvyšuje pocit sebeúcty. Diskriminace, která zahrnuje ponižování a poškozování členů mimo skupinu, nebo jim odepírá přístup ke zdrojům a bohatství, slouží k posílení relativní pozice ve skupině a také nepřímo zvyšuje individuální sebevědomí. To potvrzují empirické studie, které naznačují, že osoby s nízkým smyslem pro sociální uznání vykazují větší devalvací mimo skupinu a skupinově zaměřené nepřátelství založené na ideologii lidské nerovnosti.³⁸

Diskriminace, jakožto rozlišování a nerovné zacházení na základě určitých charakteristik jednotlivců je jevem, který ovlivňuje mnoho aspektů lidské společnosti. Představení pojmu diskriminace nás přivádí ke zkoumání teorií, které se zaměřují na jeho vznik a projevy. Mezi tyto teorie patří teorie stereotypů, která se zabývá vytvářením a udržováním pevných názorů o určitých skupinách lidí a teorie sociálního učení, která zkoumá, jak jednotlivci přijímají diskriminační chování z prostředí a sociálních interakcí. Tyto teorie nám pomáhají lépe porozumět mechanismům, které formují a udržují diskriminaci ve společnosti.

4.3.1 Teorie stereotypů

Teorie stereotypů tvrdí, že stereotypy a předsudky vůči určitým skupinám lidí hrají roli při formování diskriminačního chování. Stereotypy jsou zkreslené názory a představy o lidech na základě jejich příslušnosti ke konkrétní skupině. Podle této teorie jsou stereotypy nepřesné a neodpovídají skutečnosti. Jejich původ může souviset s historií, kulturou a společenským kontextem a bývají často odolné vůči změnám. Tyto názory mohou ovlivňovat, to jak lidé jednají vůči těm, na které se stereotypy vztahují, tím pádem mohou způsobit diskriminaci, předsudky a nerovnost.³⁹

Tato teorie také naznačuje, že tyto předsudky mohou být udržovány a podporovány společností. Lidé mohou preferovat zachování svých stereotypů z obavy před konfliktem

³⁸ SALENTIN, Kurt a Wilhelm HEITMEYER. *Discrimination* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/discrimination-society>

³⁹ LAVIOLETTE, Forrest a Kalman H. SILVERT. A Theory of Stereotypes. Online. *Social Forces*. 1951, roč. 29, č. 3, s. 257-262. [cit. 2023-10-20]. ISSN 0037-7732.

mezi skupinami a mohou označovat jedince, kteří se odchyľují od těchto stereotypů, za "atypické". Stereotypy mohou také hrát roli v utváření pocitu identity a poskytovat členům určitých skupin osobní význam.⁴⁰

Teorie stereotypů má mnoho různých aspektů. Na jedné straně může usnadňovat rychlé rozhodování, posilovat sociální identitu a kulturní sounáležitost. Nicméně, na straně druhé, stereotypy mohou přispívat k předsudkům a diskriminaci, neboť mohou zjednodušovat a nespravedlivě generalizovat charakteristiky určitých skupin jednotlivců, což může vést k chybnému posuzování a hodnocení. Dále mohou bránit individuálnímu rozvoji tím, že omezují plné využití schopností a příležitostí. Důležité je si tyto aspekty uvědomovat a pracovat na minimalizaci negativních dopadů stereotypů na naše chování a rozhodování.

4.3.2 Teorie sociálního učení

Psycholog Albert Bandura navrhl teorii sociálního učení, která vysvětľuje, že diskriminace a předsudky mohou být předávány z generace na generaci skrze proces sociálního učení. Bandura zdůraznil, že lidé mohou získávat nesnášenlivé chování pozorováním a napodobováním chování druhých lidí, což má klíčový význam pro pochopení, jak se formují předsudky a diskriminační postoje.⁴¹

Tato teorie klade důraz na čtyři klíčové aspekty, které ovlivňují, zda jedinec bude přijímat a napodobovat nové chování:

1. Pozornost: To, zda jedinec věnuje danému chování pozornost, hraje roli v procesu sociálního učení. Chování musí být dostatečně nápadné či výrazné, aby zaujalo pozorovatele.
2. Uchování: Jedinec musí být schopen dobře zapamatovat si pozorované chování, protože bez paměti nebude schopen ho napodobit.
3. Reprodukce: Tato fáze souvisí s tím, zda je jedinec schopen fyzicky provést pozorované chování. Omezení mohou spočívat v jeho schopnostech a dovednostech.

⁴⁰ LAVIOLETTE, Forrest a Kalman H. SILVERT. A Theory of Stereotypes. Online. *Social Forces*. 1951, roč. 29, č. 3, s. 257-262. [cit. 2023-10-20]. ISSN 0037-7732.

⁴¹ *Introduction to Social Learning Theory in Social Work* [online]. ONLINE MSW PROGRAMS WITH EDX. 2022 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.onlinemswprograms.com/social-work/>

4. Motivace: Nakonec je rozhodujícím faktorem, to zda bude jedinec motivován k napodobení určitého chování. Tato motivace může být ovlivněna důsledky, které si pozorovatel spojuje s daným chováním.⁴²

Teorie sociálního učení přináší několik pozitivních aspektů, jako je vysvětlení lidského chování, důraz na modelování a schopnost přenosu informací mezi generacemi. Tato teorie zahrnuje i kognitivní procesy, což představuje významný krok oproti některým čistě behaviorálním teoriím. Nicméně má svá omezení, včetně podcenění vlivu prostředí a kulturních faktorů, nedostatečné pozornosti věnované vnitřní motivaci a nedostatečného zohlednění genetických faktorů. Celkově lze konstatovat, že teorie sociálního učení nám otevírá pohled do procesů přenosu diskriminačních postojů, ačkoliv její aplikace vyžaduje opatrnost vzhledem k potenciálnímu zjednodušení a opomenutí individuálních odchylek.

4.4 Rasismus

Rasismus je nepřátelský postoj vůči lidem jiné rasy nebo etnika, kteří jsou vnímáni jako odlišní, tato negativní nálada tak může dosáhnout fanatismu a může se rozvinout v ideologii či systematický teror. Obvykle je zaměřen na menšinovou skupinu, která se od většiny liší výraznými způsoby, jako jsou fyzické rysy, jazyk, povolání, náboženství apod. Masový rasismus obvykle vzniká v situacích sociálního napětí, kdy se hledá obecný "viník" za problémy. Rasismus je založen na specifických předsudcích a je z větší části iracionální, i když může být zdůvodněn různými argumenty. Často slouží k odstranění konkurence na trhu práce nebo přenesení odpovědnosti za vlastní problémy na jinou skupinu. Rasistické postoje spojené s agresivitou se objevují často u neúspěšných jednotlivců a jsou způsobeny frustrací spojenou s nejistotou, nerovností a hospodářským poklesem. Čas od času mohou izolované projevy rasismu přerůst v systematickou rasovou diskriminaci, která omezuje práva dané rasy a může vést až k rasové segregaci, nebo dokonce ke genocidě. Tento proces může být spontánní, ale také může být podporován státní politikou založenou na rasistické ideologii, která zdůrazňuje rozdíly mezi rasami a upřednostňuje jednu před ostatními.⁴³

Rasismus, jako výrazný pojem v diskuzích společnosti, není jednoduchým pojmem. Představuje složitý systém myšlenek, postojů a struktur, které formují naši každodenní

⁴² *Introduction to Social Learning Theory in Social Work* [online]. ONLINE MSW PROGRAMS WITH EDX. 2022 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.onlinemswprograms.com/social-work/>

⁴³ RANSDORF, Miroslav a Jiří LINHART. Rasismus. NEŠPOR, Zdeněk R. SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, V.V.I. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rasismus>

realitu. Je důležité si uvědomit, že existují různé perspektivy a teorie, které nám pomáhají zkoumat rasismus ve všech jeho podobách. Jednou z těchto teorií je teorie kritického rasismu, která přináší kritický pohled na struktury moci, diskriminaci a nerovnost spojené s rasovými rozdíly.

4.4.1 Teorie kritického rasismu

Teorie kritického rasismu neboli CRT (Critical Race theory) je rámec právní analýzy a sociálního hnutí, který se zakládá na myšlence, že rasa není biologickým znakem, ale společensky konstruovanou kategorií, která slouží k utlačování lidí jiné barvy pleti. CRT tvrdí, že rasismus je hluboce zakořeněn v americkém právu a institucích, které udržují sociální, ekonomické a politické nerovnosti mezi bělochy a osobami jiného etnického původu.⁴⁴

Tato teorie se zavazuje bojovat proti rasové nerovnosti se snahou odstranit všechny nerovnosti založené na rase. Mezi základními principy CRT patří přesvědčení, že rasa je společensky konstruovaná a že rasismus je běžnou zkušeností většiny osob jiné barvy pleti, i přestože výrazné rasistické zákony byly odstraněny. Kromě toho CRT poukazuje na "mikroagrese", tedy drobné, často nevědomé formy rasistického chování, které mají kumulativní negativní efekt na osoby jiné barvy pleti.⁴⁵

CRT je důležitým přístupem, který upozorňuje na strukturální nerovnosti a systémové problémy spojené s rasismem. Tímto způsobem poskytuje užitečný rámec pro identifikaci a řešení hluboce zakořeněných nerovností a aktivně podporuje boj proti předsudkům. Nicméně má i své nevýhody, jako je přílišný důraz na identitu, tendence ke generalizaci a nedostatek konkrétních řešení pro sociální nerovnosti. Také rozvíjí společenské konstrukce rasy a zdůrazňuje, že rasa není pouze biologickým znakem, ale spíše sociálně konstruovaným prvkem. I když se rasové kategorie jeví jako přirozené, tato teorie tvrdí, že jsou společensky vytvářeny a udržovány k potlačení lidí jiné barvy pleti.

Perspektiva kritické teorie rasismu klade důraz na to, že rasy jsou sociální konstrukt aktivně formovaný normami, institucemi a mocenskými strukturami. V rámci této teorie je klíčovým prvkem pojetí, že rasy nejsou automaticky rovnocenné nebo porovnatelné. Teorie také zdůrazňuje, že i přes stejnou lidskou důstojnost mohou společenské normy a struktury

⁴⁴ DUIGNAN, Brian. *Critical race theory* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/critical-race-theory/Basic-tenets-of-critical-race-theory>

⁴⁵ Tamtéž

vytvářet nerovnosti postihující určité skupiny na základě rasy. Tato perspektiva reflektuje odkaz na rovnost a lidská práva a snaží se je uplatňovat v kontextu boje proti rasovým nerovnostem.

5 Praktická část

Praktická část této práce se zabývá historií a příčinami migrace Syřanů do České republiky a Německa. Zaměřuje se na postoj obou zemí k přijímání uprchlíků, žádosti o azyl, integrační programy a na dopady migrační krize na ekonomiku obou zemí. Zároveň je věnována pozornost náboženství, kulturním tradicím a zvykům jako klíčovým faktorům v procesu integrace.

5.1 Stručné představení Sýrie

Sýrie, oficiálně známá jako Syrská arabská republika, má bohatou historii a složitou politickou situaci. S téměř 17 miliony obyvatel se nachází na rozhraní Středního východu a zaujímá plochu přibližně 185 180 kilometrů čtverečních. Země je geograficky utvářena pobřežní zónou, která je oddělena úzkými dvojitými pohořími a rozlehlou východní oblastí s různými pohořími, pouštními oblastmi a řekou Eufrat.⁴⁶

Sýrie má mnoho etnických skupin, přičemž arabština je úředním jazykem. Kromě toho se zde mluví kurdštinou, arménštinou, turečtinou a syrštinou. Většina obyvatel vyznává islám, ale existuje zde i menší komunita křesťanů. Ekonomika Sýrie čelí výkyvům způsobeným světovými cenami ropy, suchem a dalšími omezeními. Zemědělství a průmysl hrají klíčovou roli s hlavními vývozními produkty jako ropa, bavlna a fosfáty.⁴⁷

Geografická poloha Sýrie odráží její historický vývoj, nesoucí stopy mnoha civilizací a kultur. Toto bohaté dědictví představuje důležitý prvek identity země. Navzdory občanské válce od roku 2011 a následné humanitární krizi, zůstává kulturní dědictví Sýrie nedílnou součástí její existence.

Po získání nezávislosti v roce 1946 prošla Sýrie politickou nestabilitou, vyvolanou konflikty mezi různými skupinami. Spojení se s Egyptem v roce 1958 ve Sjednocenou arabskou republiku pod vedením egyptského prezidenta Gamála Násira vedlo k politickým turbulencím a rozpadu této unie jen o tři roky později. Egypťané často vnímali Sýrii jako méněcenného partnera, což vyvolávalo napětí mezi oběma zeměmi a nesouhlas ze strany Syřanů.⁴⁸

⁴⁶ COLLELO, Thomas. *Syria: a country study*. Washington, D.C.: Federal Research Division, 1987, s. 13-17 ISBN 978-0160016905.

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ SALIBI, Kamal Suleiman, William Roe POLK a William L. OCHSENWALD. *Syria* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Syria>

V roce 1970 převzal moc prezident Hafez al-Asad, který se zaměřil na národní bezpečnost a obnovu území ztraceného během izraelské okupace. Po jeho smrti v roce 2000 se prezidentem stal jeho syn Bašár al-Asad, který jako představitel alavitské skupiny hrál klíčovou roli v syrské politice. Bašár zdědil autoritativní rámec po svém otci a dále ho posiloval potlačováním politické opozice skrze rozsáhlý aparát vojenských a bezpečnostních služeb. Tento režim získal podporu alavitské komunity a dalších menšin, ale vyvolával odpor u sunnitů a dalších politických a etnických skupin.⁴⁹

Politická opozice, zahrnující široké spektrum od liberálů, demokratů po islámské fundamentalisty, se postavila proti Asadově režimu kvůli politické represii a ekonomickým nerovnostem. Občanská válka v roce 2011 byla důsledkem těchto dlouhodobých napětí a také vlivu regionálních mocností, jako jsou Írán a Saúdská Arábie, které podporovaly různé frakce v konfliktu. Bašár al-Asad si udržuje moc díky podpoře své etnické a náboženské komunity a spojenců, ale jeho režim čelí výzvám jak ze strany domácí opozice, tak mezinárodního společenství, které odsuzuje jeho represivní praktiky a údajné válečné zločiny.

5.2 Historie migrace Syřanů

V současném světě se opakovaně objevují hromadné migrace, způsobené válkami, politickými a hospodářskými krizemi, útlakem nebo jinými vnějšími událostmi. Tyto krize vedou k nuceným přesunům tisíců nebo milionů jednotlivců a komunit, které se ocitají v situaci, kdy musí opustit svou domovinu a hledat bezpečí v neznámých zemích. Historie ukazuje, že takové migrace mohou mít různé formy a různý dopad na migranty, zemi původu a na zemi hostitelskou. Bez ohledu na to, zda jsou tyto migrace nucené nebo dobrovolné, krátkodobé či trvalé, spojuje je společný motiv - touha po lepším životě. Migrace se v současné době stala klíčovým geopolitickým problémem s dopadem na národní bezpečnost, hospodářství a sociální stabilitu mnoha zemí. V průběhu 21. století vidíme rozmanité migrační pohyby po celém světě, doprovázené novými imigračními politikami a posilováním hranic, zejména v reakci na události, jako je syrská občanská válka a s ní spojená uprchlická krize.

⁴⁹ SALIBI, Kamal Suleiman, William Roe POLK a William L. OCHSENWALD. *Syria* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Syria>

V průběhu novodobé historie se Sýrie stala jak zemí emigrace, tak i imigrace a tranzitu. V 19. století a na začátku 20. století opustilo mnoho Syřanů, zejména křesťanského vyznání, Osmanskou říši v důsledku jejího úpadku a hledání lepšího živobytí v zahraničí. Tato migrace upevnila vazby mezi Sýrií a její diasporou, především v Severní a Jižní Americe, kde vznikly první arabsky mluvící komunity. V průběhu 20. století následovaly další dvě vlny migrace. V 60. letech opustilo mnoho kvalifikovaných pracovníků zemi kvůli regulacím socialistického režimu a vydali se do států Perského zálivu, Libye, Libanonu a afrických zemí. Ve třetí vlně v 90. letech Syřané upřednostňovali práci v Libanonu, často v rámci přechodné "cirkulární migrace".⁵⁰

Před vypuknutím válečného konfliktu v roce 2011 byla Sýrie již dlouhodobě zemí imigrace s relativně dobře integrovanou palestinskou populací dosahující půl milionu osob. Do konce roku 2010 čelila země ekonomické zátěži v důsledku přijetí 1,3 milionu uprchlíků a žadatelů o azyl, z nichž přibližně milion pocházel z Iráku. Navzdory ekonomickým reformám po roce 2000, které přivedly zahraniční investory a pracovníky, včetně migrantů z jihovýchodní Asie, byla Sýrie významně postižena mnohostranným konfliktem od roku 2011. Do konce roku 2017 bylo vnitřně vysídleno přes 6 milionů lidí a téměř 5,6 milionů Syřanů opustilo zemi. Většina z nich našla útočiště v okolních zemích, jako jsou Turecko, Libanon, Jordánsko a Irák. Přestože někteří zamířili do Evropy, hlavními důvody emigrace byly nejistý konec konfliktu, nedostatek pracovních a vzdělávacích příležitostí, administrativní omezení a prohlubující se chudoba.⁵¹

⁵⁰ FELČER, Petr. *Sýrie a migrace* [online]. ENCYKLOPEDIE MIGRACE, 2018. [cit. 2023-12-03].

Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrie-a-migrace/>

⁵¹ Tamtéž

5.2.1 Syřané v ČR

Příchod syrských přistěhovalců lze rozdělit do tří hlavních období:

- První vlna probíhala od 60. let minulého století až do roku 1989.
- Druhé období by mohlo být označeno za léta 1990 až 2010, kdy se počet syrských občanů v Česku významně nezměnil.
- Třetí a poslední vlna začala v roce 2011 a trvá až do dnešních dnů.⁵²

Nárůst syrských přistěhovalců na české území má svůj původ již od 60. let minulého století. V té době Československo navazovalo rozsáhlé vztahy s tzv. rozvojovými zeměmi, což vedlo k rozvoji bilaterálních vztahů. Sýrie byla jednou ze zemí, na kterou se Československo zaměřovalo s cílem podporovat dlouhodobý politický a ekonomický rozvoj. Kromě toho byla podepsána Kulturní dohoda mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou, která umožnila syrským občanům získat stipendia pro studium na českých vysokých školách. Tato dvoustranná dohoda zajistila spolupráci mezi oběma zeměmi v oblasti kultury, vzdělání a vědy. Smlouva byla pravidelně obnovována až do roku 1989.⁵³

Následně, v období let 1990 až 2010, nebyly zaznamenány výrazné změny v počtu syrských občanů přicházejících do České republiky. Tato éra byla charakterizována politickými, společenskými a ekonomickými změnami, které ovlivnily migrační trendy. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 se Československo přeměnilo na demokratický stát a otevřelo své hranice pro mezinárodní spolupráci a obchod. V této době však Sýrie nebyla ve středu pozornosti mezinárodního zájmu, což se promítlo i do migrace občanů této země do České republiky.

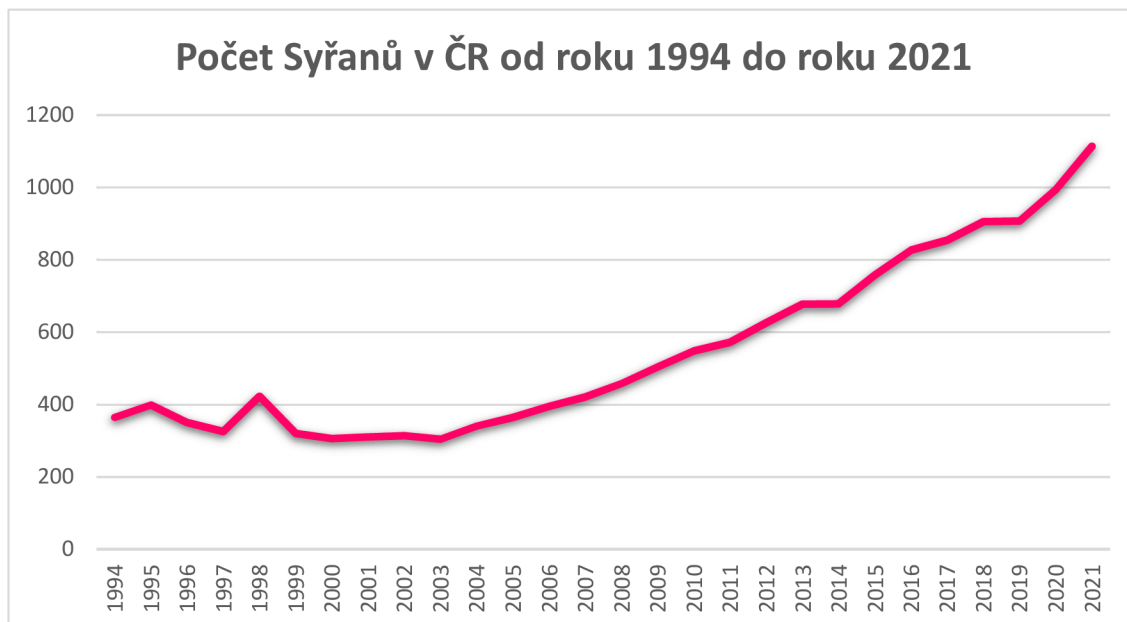
Třetí a poslední vlna příchodu syrských přistěhovalců začala v roce 2011 a trvá až do současnosti. Toto období je výrazně ovlivněno politickými nepokoji, které vypukly v Sýrii v rámci Arabského jara a následného občanského konfliktu. Konflikt vedl k masovému exodu obyvatel ze země, kteří hledali útočiště a lepší životní podmínky v zahraničí, včetně České republiky. Tato situace vyvolala řadu kroků a opatření ze strany českých orgánů

⁵² Data - počet cizinců [online]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

⁵³ HOKROVÁ, Marie a Sylva TÁBORSKÁ. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: témata, o která se lidé zajímají*. In: Praha: Člověk v tísni, 2008, s. 125-128. ISBN 978-80-86961-55-2.

a organizací, které se snažily reagovat na narůstající potřeby a výzvy spojené s příchodem uprchlíků.

Graf 1: Počet Syřanů v ČR od roku 1994 do roku 2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁵⁴

V roce 2021 žilo v České republice 1 114 občanů ze Sýrie. I když se jedná o malý počet, procentuálně to představuje nárůst o 500 % ve srovnání s 90. lety. Naopak byl zaznamenán výrazný nárůst cizinců jiné národnosti, např. v důsledku rusko-ukrajinské války je v současné době v zemi přes 500 000 občanů Ukrajiny.

Počet cizinců na území České republiky se ke konci roku 2022 snížil o 9 %, především v důsledku skončení některých dočasných ochran, které nebyly prodlouženy pro jejich držitele. K 31. březnu 2023 bylo evidováno celkem 1 010 692 osob s cizí státní příslušností, z nichž 672 300 mělo povolení k přechodnému pobytu a 338 392 povolení k trvalému pobytu. Mezi legálně pobývajícími cizinci v ČR převažují občané třetích zemí.⁵⁵ Občané třetích zemí jsou lidé, kteří nejsou ani občany České republiky, ani Evropské unie. Tito jedinci mají různá povolení k pobytu, jako jsou pracovní nebo studentská víza.

⁵⁴ Data - počet cizinců [online]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

⁵⁵ Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2023 [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023, s. 1 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2023.aspx>

5.2.2 Syřané v Německu

Počátkem 60. let minulého století začalo Německo aktivně řešit nedostatek pracovní síly tím, že přijalo první vlnu pracovních přistěhovalců, včetně občanů z Turecka a dalších zemí Blízkého východu, v rámci svého programu pro pracovní migraci. Tento trend ovlivnil i některé Syřany, kteří se rozhodli vyhledat pracovní příležitosti v Německu s cílem zlepšit své životní podmínky. Tím se Syřané stali součástí širšího pohybu pracovních sil směrem do Německa v průběhu této éry.⁵⁶

V průběhu 70. let se počet přistěhovalců ze Sýrie zvýšil, ale stále Syřané tvořili menšinu z celkového počtu přistěhovalců do Německa. V 80. letech se počet Syřanů zvýšil v důsledku politických událostí, jako byl izraelsko-palestinský konflikt, avšak jejich podíl na celkovém počtu přistěhovalců zůstal malý.

V 90. letech došlo k dalšímu nárůstu počtu Syřanů v Německu, kdy se stali čtvrtou největší skupinou přistěhovalců. Tento nárůst byl motivován především ekonomickými faktory a touhou po lepším životě.

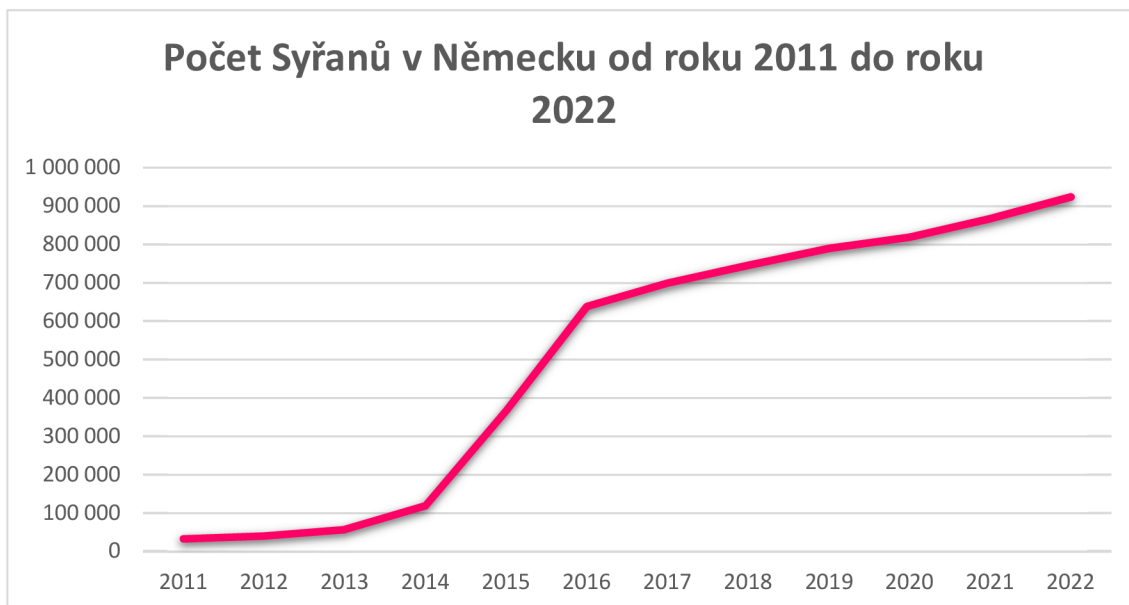
Poslední migrační vlna, která trvá dodnes, začala zejména v letech 2011 až 2015, kdy došlo k masivnímu přistěhovalectví Syřanů do Německa, což bylo důsledkem občanské války v Sýrii. Tato migrační vlna je největší a nejrychlejší v historii Německa, přičemž se Syřané stali největší skupinou přistěhovalců v zemi.

V průběhu evropské migrační krize v roce 2015 se Německo stalo domovem pro rozsáhlou komunitu Syřanů, kteří utíkali před válkou a nejistotou v jejich vlasti. Tento masivní příliv uprchlíků vyvolal v zemi napětí, ale také vytvořil prostor pro diskusi o humanitární solidaritě a povinnosti Evropy. Německá vláda, pod vedením kancléřky Angely Merkelové, přijala relativně otevřený postoj k uprchlíkům, což vedlo k přijetí stovek tisíc lidí, z nichž mnozí byli Syřané. Integrace nově příchozích se stala klíčovým tématem

⁵⁶ AKIN, Şeyma. Suriye Krizinin Alman Siyaseti Üzerindeki Etkileri. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi* [online]. 2017, 2017-09-30, s. 50-65 [cit. 2024-02-17]. ISSN 2147-7523.

s důrazem na poskytování jazykových kurzů, vzdělávání a pracovních příležitostí. I přes snahu o integraci vznikly výzvy v oblasti bydlení, zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

Graf 2: Počet Syřanů v Německu od roku 2011 do roku 2022

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze STATISTA ⁵⁷

Mnoho Syřanů hledalo útočiště v Německu, zejména v letech 2015 a 2016. Během těchto dvou let se počet Syřanů žijících v Německu zvýšil o téměř 520 000 lidí. I v roce 2023 zůstává Sýrie hlavní zemí původu osob, které hledají azyl v Německu. Míra uznání žádostí o azyl ze Sýrie je relativně vysoká.⁵⁸

Kolem konce roku 2022 bylo v Německu přibližně 923 805 obyvatel pocházejících ze Sýrie, což před deseti lety činilo pouze něco málo přes 40 000 lidí. Tento razantní nárůst lze přičítat občanské válce v Sýrii, která vypukla v roce 2011 a stále trvá v této blízkovýchodní zemi. V průběhu konfliktu podle médií zahynulo více než 400 000 lidí, přes šest milionů opustilo Sýrii a podobný počet lidí je na útěku v rámci syrských hranic.⁵⁹

5.3 Příčiny migrace

Evropská unie (EU) zaznamenala mezi lety 2015 a 2016 téměř dva a půl milionu žádostí o azyl, přičemž většina žadatelů pocházela ze Sýrie a dalších konfliktních oblastí.

⁵⁷ Anzahl der Ausländer aus Syrien in Deutschland von 2011 bis 2022 [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/463384/umfrage/auslaender-aus-syrien-in-deutschland/>

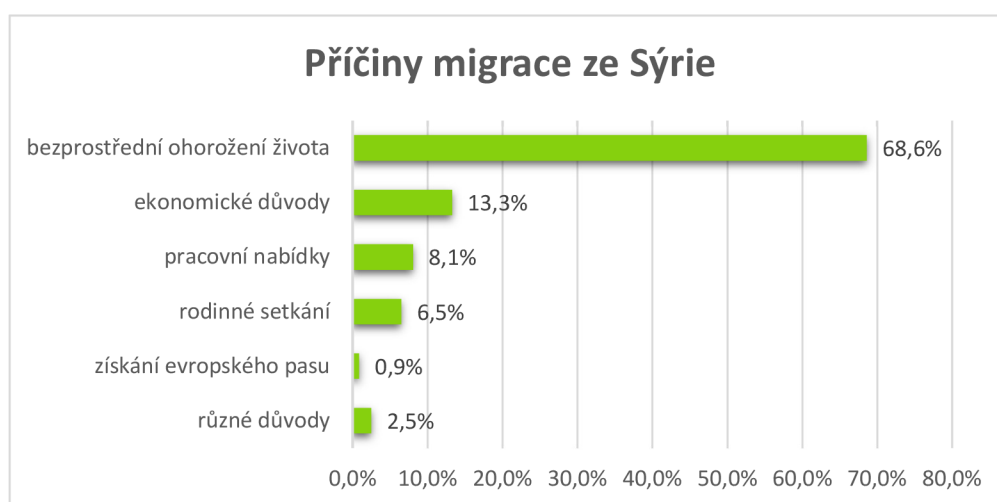
⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ Tamtéž

Německo se stalo významným cílovým bodem pro syrské uprchlíky, kteří využívali různé migrační koridory, včetně tzv. balkánské cesty.⁶⁰

Graf č. 3 představuje výsledky šetření mezi syrskými uprchlíky, které se uskutečnilo v září a říjnu 2015 a zaměřilo se na důvody, proč opustili Sýrii. Údaje byly získány prostřednictvím standardizovaného dotazníku, který respondenti vyplňovali při svém pobytu v dvanácti počátečních přijímacích střediscích, uprchlických domech a registračních úřadech v několika německých městech, včetně Berlína, Hannoveru, Brému, Lipska a Eisenhüttenstadtu. Celkem bylo dotazováno 889 syrských jednotlivců, přičemž odborným poradcem byl Heiko Giebler z Berlínského sociálního výzkumného centra se specializací na demokracii a demokratizaci.⁶¹

Graf 3: Příčiny migrace ze Sýrie

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze STATISTA⁶²

Hlavním důvodem migrace pro 68,6 % respondentů bylo akutní ohrožení vlastního života v důsledku konfliktu a nestability v Sýrii. Tato nesnadná situace vedla většinu jednotlivců k hledání bezpečí a ochrany za hranicemi své země.

Současně ukázal výzkum na další faktory ovlivňující migraci. Druhým nejvýznamnějším impulsem byly ekonomické důvody, které motivovaly 13,3 % respondentů, kteří uváděli ekonomické obtíže jako hnací sílu svého rozhodnutí. Menší, ale

⁶⁰ PRIES, Ludger a ZULFIKAR SAVCI, Berna Safak. Syrian refugees arriving in Germany: choice of corridor and individual characteristics of forced migrants. Online. *Frontiers in Sociology*. 2023, roč. 8. [cit. 2023-12-30]. ISSN 2297-7775.

⁶¹ Was war für Sie der Hauptgrund aus Syrien zu fliehen? [online]. STATISTA. 2015 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/470759/umfrage/umfrage-unter-syrischen-fluechtlingen-zum-hauptgrund-fuer-die-flucht-aus-syrien/>

⁶² Tamtéž

stále významný podíl, 8,1 %, představují lidé, kteří opustili Sýrii kvůli pracovním nabídkám. Tato situace jasně ilustruje, že nejen životní nejistota, ale i ekonomické faktory sehrály důležitou roli v příbězích migrujících jednotlivců.

Další důvody migrace zahrnovaly setkání s rodinou (6,5 %) a v menší míře se objevují i specifické důvody, jako je získání evropského pasu (0,9 %) a různé nejednoznačné faktory (2,5 %).

Migrace Syřanů do Německa jsou často motivovány nebezpečím a hrozbou pro jejich život, která je nejčastějším důvodem příchodu do této země. Avšak ekonomické faktory také hrají klíčovou roli. Mnoho Syřanů touží po lepších životních podmínkách a ekonomických příležitostech, které jsou v jejich domovské zemi omezené kvůli válečnému konfliktu a následným ekonomickým obtížím.

Přestože ekonomické důvody jsou důležité, mnozí Syřané nechtějí veřejně přiznat své ekonomické motivace, protože by tak mohli nejen ztratit podporu od státu, ale také riskují odmítnutí jejich žádosti o azyl. Toto nechtění přiznat se otevřeně k ekonomickým důvodům může ovlivnit jejich postavení jako žadatelů o azyl a jejich přístup k ochraně v Německu.

Díky pozitivnímu přístupu Německa k uprchlíkům se mnozí Syřané před válkou rozhodli využít možnosti na lepší život. Tento přístup poskytl Syřanům naději na bezpečný a stabilní život, který byl v jejich domovské zemi narušen válkou a ekonomickými obtížemi.

Jedním z těchto případů byl uprchlík Mohamed:

„Moje rodina a já pocházíme z Damašku. Tam jsme vedli spokojený život, ale s postupem času se situace v zemi začala zhoršovat kvůli konfliktu, proto jsme se rozhodli hledat bezpečí jinde a v roce 2015 jsme opustili Sýrii. Doufali jsme, že se dostaneme do Evropy, ale nakonec jsme zjistili, že se nám nepodaří vstoupit do Evropské unie. Německá vláda se však v tomto roce rozhodla přijmout přes 800 000 uprchlíků, tak jsme této možnosti využili.“ (Mohamed)

Ekonomické důvody a touha po lepším životě hrály také klíčovou roli při rozhodování se opustit Sýrii pro mnoho obyvatel. Pro některé z nich se tato volba ukázala jako nevyhnutelná cesta k nalezení stabilnějších životních podmínek a ekonomických příležitostí.

„Nejdříve jsem šel studovat na Slovensko, to bylo v roce 1974. Tam jsem potkal Slovenku, se kterou jsem se později oženil. Bohužel jsme se, ale potýkali s byrokratickými

problémy a nedostal jsem povolení k pobytu. Moje manželka odmítala vrátit se se mnou do mé vlasti, což vedlo k našemu rozvodu. Nakonec jsem se rozhodl odjet do Německa, kde jsem viděl naději na lepší budoucnost.“ (Nadim)

Česká republika se v této situaci může jevit jako problematická. Země čelí svým vlastním výzvám v oblasti přístupu k uprchlíkům a poskytování vhodných podmínek pro život a integraci. Omezený ekonomický potenciál často komplikuje proces integrace migrantů do společnosti. Navíc je český přístup k otázce uprchlíků často opatrný, což může vytvářet pro cizince nehostinné prostředí. Chybějící holistický přístup k jednotlivým případům a nízká úroveň integrace mohou být překážkou pro ty, kteří by se rozhodli hledat bezpečí a lepší život v České republice.

Přistěhovalci ze Sýrie přišli do České republiky převážně kvůli ekonomickým důvodům. Mnoho z nich čelilo obtížné situaci ve své rodné zemi, kde bylo těžké najít stabilní zaměstnání a zajistit slušný životní standard pro své rodiny. Pro některé byla Česká republika atraktivní volbou díky lepším ekonomickým perspektivám a vzdělávacím a zdravotním možnostem.

„Do Československa jsem šel studovat okolo roku 1956. /.../ V roce 1991 jsem se s rodinou vrátil do České republiky kvůli studiu svých dětí a také z důvodu neklidné situace na Blízkém východě.“ (Abdul)

„Přijela jsem před 17 lety. Rozhodla jsem se odejít ze Sýrie kvůli špatné ekonomické situaci. V mém rodném městě bylo obtížné najít práci, která by byla stabilní, takže jsem se rozhodla hledat štěstí jinde. Pro nový život jsem zvolila Českou republiku, kvůli lepší ekonomice, kvalitnímu vzdělání a zdravotní péči.“ (Rasha)

Čechosyřanka Nur migrovala do České republiky především z důvodů spojených s nostalgií a touhou po spojení se svými kořeny. Pro ní byl její předchozí život v Sýrii spojen s mnoha obtížemi, neboť se necítila plně akceptována a věřila, že její místo je v České republice, proto se rozhodla vrátit se do země svých předků.

„Pocházím ze smíšeného manželství, kde moje matka je Češka. Vždy jsem se cítila jako Češka, a proto jsem se po maturitě rozhodla přestěhovat do České republiky, kam jsem přes léto jezdila na prázdniny. Pro mě to byl návrat do mé vlasti, i když jsem se tu nenarodila.“ (Nur)

5.3.1 Válka v Sýrii

Klíčovým faktorem, který ovlivnil migraci Syřanů, ať už do sousedních zemí, nebo do Evropy byla válka v Sýrii, která vypukla v roce 2011. Konflikt vytvořil neudržitelné podmínky v zemi, což přinutilo obyvatelstvo hledat bezpečí a lepší životní podmínky jinde. Důsledky válečného konfliktu, včetně ničení infrastruktury, ekonomického kolapsu a porušování lidských práv, přiměly mnoho Syřanů hledat útočiště mimo svou domovskou zemi. To vedlo k masivnímu přesunu uprchlíků, kteří toužili po bezpečí a lepších vyhlídkách pro své rodiny, což vytvořilo různorodé migrační proudy směrem do různých částí světa.

V březnu 2011 čelila syrská vláda prezidenta Bašára al-Asada masivním prodemokratickým protestům, které vypukly v celé zemi. Demonstranti požadovali ukončení autoritářských praktik režimu, které sahaly do doby vlády Asadova otce od roku 1971. Vláda reagovala brutálním potlačením protestů využitím vojenských a polovojenských sil. Opoziční milice vznikly v roce 2011 a do roku 2012 se konflikt vyvinul v občanskou válku. Historický kontext konfliktu zahrnuje politickou stagnaci a ekonomické problémy, které vedly k neuspokojení obyvatelstva. Zmíněná ekologická krize, sucho v letech 2006-2010, přispěla k socioekonomickým obtížím a rozdmýchala první protesty. Povstání postupně nabývalo sektářského rozměru se sunnitskou většinou protestující proti alavitům v čele režimu. Mezinárodní reakce se liší, přičemž Spojené státy a Evropská unie kritizují vládu Asada, zatímco regionální aktéři, jako je Írán a Rusko, mu poskytují podporu. Konflikt zůstává i dnes plný mezinárodních sporů a rivalit.⁶³

Sýrie se tak od roku 2011 stala epicentrem konfliktu, který se vyvinul v jednu z nejkrvavějších válek 21. století. Počáteční střety mezi syrským režimem a opozičními skupinami přerostly v propojené konflikty s účastí zahraničních aktérů a džihádistických skupin. Protesty v rámci Arabského jara vyústily v násilné střety, které vedly k vysídlení více než poloviny syrské populace. Postupně se objevily různé frakce, včetně Svobodné syrské armády a Fronty an-Nusra. Islámský stát v Iráku a Šámu (ISIS) se odštěpil a ovládl část území. Konflikt zahrnoval také intervence ze strany USA, Ruska, Turecka a dalších, s různými důsledky. V současné době je Sýrie rozdělená, přičemž většina území je pod

⁶³ *Syrian Civil War - Conflict, Refugees, Destruction* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Syrian-Civil-War/Civil-war>

kontrolou režimu prezidenta Asada, severovýchod je ovládán kurdskými silami a další části jsou pod kontrolou Turecka a povstaleckých skupin.⁶⁴

Od začátku konfliktu v Sýrii uběhlo více než 12 let. Během té doby ztratilo život více než 350 000 lidí a polovina syrské populace byla nucena opustit své domovy. V průběhu konfliktu byly dokonce využity chemické zbraně. Syrský prezident Bašár al-Asad, který má podporu ze strany Íránu a Ruska, aktuálně ovládá většinu území a zdá se, že si udrží svou politickou moc. Jeho pozice byla posílena rozhodnutím Ligy arabských států, tím že znovu přijmula Sýrii mezi své členy v květnu 2023, přestože byla v průběhu konfliktu v roce 2011 z Ligy vyloučena.⁶⁵

5.4 Přijetí uprchlíků

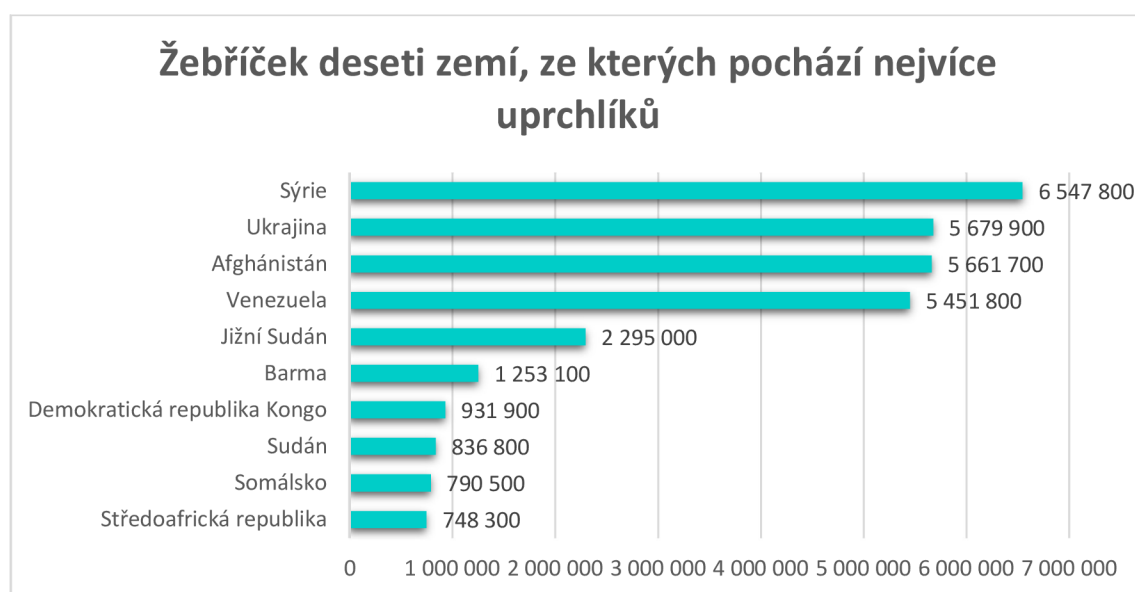
V dnešním světě nabývá otázka přijímání uprchlíků zcela zásadního významu. Před námi stojí nejen etická otázka lidskosti, ale i výzva, jak společně řešit následky konfliktů, přírodních katastrof a politických nestabilit. Přijímání uprchlíků se stává měřítkem solidarity a schopnosti globální komunity pracovat společně na vytváření bezpečného a podpůrného prostředí pro ty, kteří hledají útočiště před nebezpečím.

⁶⁴ DANIEL, Jan. *Občanská válka v Sýrii (přehled)* [online]. ENCYKLOPEDIE MIGRACE, 2019. [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrska-obcanska-valka/>

⁶⁵ LOFT, Philip. *Syria's civil war in 2023: Assad back in the Arab League* [online]. Commons Library Research Briefing, 2023 [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9378/CBP-9378.pdf>

V roce 2022 zaznamenal UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) celosvětově přibližně 29,4 milionu lidí, kteří hledali azyl. Nejvíce uprchlíků pocházelo ze Sýrie, kde koncem roku 2022 uprchlo kolem 6,55 milionu lidí se syrským občanstvím. Tento počet zahrnuje lidi, kteří opustili svou zemi bez ohledu na délku pobytu v zahraničí. Ruská útočná válka proti Ukrajině vedla k dalšímu masovému pohybu obyvatel, a to zejména v počtu 5,68 milionu lidí, kteří hledali útočiště jinde.⁶⁶

Graf 4: Žebříček deseti zemí, ze kterých pochází nejvíce uprchlíků

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze STATISTA ⁶⁷

5.4.1 Postoj ČR

Postoj České republiky k přijímání uprchlíků je předmětem intenzivní debaty, která se rozproutila v poslední době. Jako signatářka mezinárodních dohod o právech uprchlíků se země musí vypořádat s náročnou situací, kdy musí najít rovnováhu mezi poskytováním azylu a zajištěním bezpečnosti vlastního území. Politické, ekonomické a sociální faktory ovlivňují formování postojů a vedou k různorodým názorům a přístupům, přičemž obavy o možné dopady na pracovní trh, sociální systémy a bezpečnost přidávají k složitosti tohoto tématu.

V roce 2015 během vrcholu celosvětové migrační krize vyjádřila Česká republika svoji ochotu podporovat evropskou pomoc v oblasti migrace, avšak odmítla zavedení

⁶⁶ *Ranking der zehn Länder, aus denen die meisten Flüchtlinge stammen* [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/186108/umfrage/herkunftslander-von-fluechtlingen/>

⁶⁷ Tamtéž

povinných kvót pro přesídlování uprchlíků. Země zdůraznila své povědomí o lidské tragédii a utrpení těch, kteří hledají lepší život mimo své domovské země. Hlavním cílem bylo poskytovat pomoc uprchlíkům co nejbliže jejich původnímu domovu, včetně podpory zemí, které je hostí. Česká vláda investovala do speciálních programů na pomoc uprchlíkům v oblastech jejich původu a nabídla finanční podporu, letadla, odborníky a technické vybavení. Současně se Česká republika snažila pomáhat státům, které nejvíce pociťovaly následky migračního tlaku. Nabízela pomoc syrským uprchlíkům, uvítala skupiny nemocných syrských dětí a poskytla stipendia pro vysokoškolské vzdělání. Česká republika odmítla povinné kvóty a zdůraznila, že jednotlivé země by měly mít svobodu rozhodovat o přijímání uprchlíků na základě vlastní situace a solidarity. Též upozornila na nutnost širší debaty o migraci a zdůraznila, že je důležité řešit příčiny těchto tragédií mimo hranice Evropy.⁶⁸

V roce 2023 byl dosažen významný úspěch, nejen pro Českou republiku, když Evropská unie našla přístup k zvládnutí migrace s důrazem na solidaritu, ale bez zavádění povinných kvót. Po dlouhých jednáních se členské státy EU shodly na zásadních bodech migračního paktu, což zahrnovalo nutnou reformu migrační politiky EU. Česká republika v průběhu svého předsednictví sehrála klíčovou roli v položení základů tohoto společného řešení a nadále jej podporovala v rámci předsednického tria s Francií a Švédskem. Dohoda zahrnovala závazek nenutit členské státy k přijímání migrantů kvótami, ale poskytovat solidární finanční pomoc nejvíce postiženým zemím. Česká republika byla z dohody dočasně vyjmuta kvůli vysokému počtu uprchlíků z Ukrajiny, kterým poskytuje dočasnou ochranu. Toto opatření jí vyneslo další uznání od EU a slib další finanční podpory. Česká republika tak ukázala svou stabilní pozici v otázce migrace, která staví na principu svobody rozhodování jednotlivých zemí a poskytování pomoci tam, kde je to nejvíce potřeba.⁶⁹

Celkově lze říci, že postoj České republiky k přijímání uprchlíků je výsledkem složitého zvažování mezi humanitárními povinnostmi, bezpečnostními zájmy a praktickými možnostmi. Od roku 2015, kdy se intenzivně diskutovalo o migrační krizi, až po nedávnou dohodu v roce 2023, se Česká republika ukázala jako země, která se snaží nalézt vyvážený

⁶⁸ SOBOTKA, Bohuslav. ČR chce dále podporovat pomoc EU v oblasti migrace, stanovení povinných kvót odmítá. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 2015 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-cr-chce-dale-podporovat-pomoc-eu-v-oblasti-migrace--stanoveni-povinnych-kvot-odmita-130190/>

⁶⁹ DLUBALOVÁ, Klára. Úspěch nejen pro Česko. EU našla přístup pro zvládnutí migrace. Základem bude solidarita bez povinných kvót. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 2023 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uspech-nejen-pro-cesko-eu-nasla-pristup-pro-zvladnuti-migrace-zakladem-bude-solidarita-bez-povinnych-kvot.aspx>

přístup. Odmítání povinných kvót a důraz na svobodu rozhodování jednotlivých zemí jsou klíčovými pilíři českého postoje. Současně však země projevila značnou solidaritu s ostatními členskými státy Evropské unie prostřednictvím finančních a humanitárních opatření. S úspěšnou dohodou o migraci, která respektuje jednotlivé země a zároveň poskytuje pomoc tam, kde je nejvíce potřeba se Česká republika stala příkladem toho, jak lze hledat kompromisní řešení v náročné problematice migrace.

5.4.2 Postoj Německa

Německo má vstřícný přístup k přijímání uprchlíků. Po přijetí významného počtu uprchlíků v roce 2015 zavedla země přísnější opatření týkající se azylu a migrace. Země se angažuje v humanitárních otázkách a aktivně podporuje řešení příčin migrace prostřednictvím rozvojové pomoci. Německý postoj reflektuje složitou rovnováhu mezi humanitárními závazky, vnitřní bezpečností a politickými realitami v EU. Německo tak hledá udržitelná řešení, která zohledňují potřeby uprchlíků a vnitřní politický kontext země.

Německo poměrně brzy přijalo značné množství uprchlíků pomocí několika celoněmeckých programů, které měly za cíl umožnit jim legální a bezpečný přístup. Tyto programy jsou však dočasného charakteru a čelí kritice kvůli nedostatečným kapacitám a dlouhým procesům schvalování. Navzdory mezinárodnímu uznání Německa za jeho závazek v oblasti přijímání uprchlíků, vnitropolitické spory nad jejich efektivitou a formou pokračují. Proto probíhá analýza těchto programů s cílem jejich zlepšení, zejména co se týče kritérií výběru, procesů a právních aspektů. Tato snaha by mohla nabídnout užitečné poznatky a doporučení i pro další evropské země, které čelí rostoucím výzvám v oblasti ochrany uprchlíků.⁷⁰

Bavorsko, jakožto významný pohraniční region Německa, má klíčovou roli v procesu přijímání a začleňování uprchlíků do společnosti. Projevuje vstřícný postoj vůči uprchlíkům a aktivně se snaží podporovat jejich integraci. Místní úřady a instituce systematicky řeší příchod uprchlíků, poskytují jim základní služby a ubytování a aktivně se podílejí na jejich začleňování prostřednictvím poskytování práce a vzdělávání. Obyvatelé regionu projevují solidaritu a lidský přístup, což může být ovlivněno jejich vlastními

⁷⁰ ZUGANG, Sicherer. *Die humanitären Aufnahmeprogramme für syrische Flüchtlinge in Deutschland* [online]. Sachverständigenrat für Integration und Migration, 2015, 7-8 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2023/01/SVR-FB_Sicherer_Zugang_Humanitaere_Aufnahmeprogramme-8.pdf

zkušenostmi s migrací. Většina místních obyvatel chápe příchozí migranty s pochopením a aktivně přispívá k jejich začlenění do společnosti. Ačkoli se vyskytují sporadické negativní reakce, obavy z islámu jsou v Bavorsku zjevně v menšině a většina obyvatel je nakloněna k přijímání a integraci uprchlíků.⁷¹

V oblasti politické účasti německé právo omezuje volební práva uprchlíkům a neevropským rezidentům bez německého občanství. Tato situace vede ke ztrátě volebního práva pro část přistěhovalců, včetně syrských uprchlíků. Nicméně členství ve straně je možné i bez volebních práv, což umožňuje občanství mimo EU.⁷²

V roce 2023 se Německo stalo útočištěm pro velké množství uprchlíků, především žen a dětí, kteří utekli před ruskou invazí do Ukrajiny a dalšími krizovými situacemi v zemích jako Afghánistán, Turecko a Sýrie. Německá vláda aktivně poskytuje pomoc těmto uprchlíkům a současně se snaží zajišťovat bezpečnost v zemi. To zahrnuje úsilí o zastavení pašování lidí a posílení ochrany hranic, včetně lepšího monitorování a kontroly přechodů. Dále se provádějí opatření pro posílení spolupráce s ostatními evropskými zeměmi a mezinárodními organizacemi, aby bylo možné účinněji identifikovat a zastavit pašeráky lidí a organizace zapojené do nelegální migrace. Tyto kroky jsou klíčové nejen pro ochranu bezpečnosti v zemi, ale také pro zachování integrity a účinnosti migračního systému.

Celkově lze říci, že Německo při přijímání uprchlíků uplatňuje pragmatický přístup. I přes vnitřní politické spory se země snaží nalézt udržitelná řešení, která zohledňují jak potřeby uprchlíků, tak i bezpečnostní a politické aspekty. Integrace uprchlíků a jejich začleňování do společnosti představuje důležitý krok k budování otevřené a inkluzivní společnosti. Německo nadále poskytuje pomoc těm, kteří hledají bezpečí a aktivně se angažuje v posilování bezpečnosti a integrity migračního systému, což přispívá jak k německé společnosti, tak k mezinárodní stabilitě a humanitárnímu úsilí.

5.4.3 Žádosti o azyl a mezinárodní ochranu

Azyl je termín označující bezpečné místo, kde mohou hledat útočiště pronásledovaní jedinci. Jedná se o právní ochranu poskytovanou jednotlivcům, rodinám, nebo dokonce

⁷¹ SÝKOROVÁ, Lucie. Bavorské „uprchlíci, vítějte“ je upřímné. Doufají, že migranti v pohraničí zůstanou. *Veřejná správa* [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2015(19), 5 [cit. 2023-11-18].

⁷² KASSAM, Kamal a BECKER, Maria. Syrians of today, Germans of tomorrow: the effect of initial placement on the political interest of Syrian refugees in Germany. Online. *Frontiers in Political Science*. 2023, roč. 5., s. 3-4. ISSN 2673-3145. [cit. 2023-11-18].

celým skupinám lidí, kteří jsou pronásledováni nebo mají obavy z pronásledování ve své domovské zemi.⁷³

Žádosti o azyl a mezinárodní ochranu v České republice představují důležitý aspekt migrace s důrazem na posouzení oprávněnosti žádostí a dodržování mezinárodních dohod. Proces posuzování zahrnuje důkladný administrativní postup a rozhovory s úřady, zajišťující férové a lidskoprávní hodnocení každé individuální žádosti.

Od roku 1999 do roku 2020 podali cizinci z různých zemí celkem 84 729 žádostí o ochranu v České republice, přičemž někteří žadatelé opakovali své žádosti. Jen 2 551 žadatelů obdrželo pozitivní rozhodnutí.⁷⁴

Možnost doplňkové ochrany Česká republika nabízí od roku 2006. Doplňková ochrana se odlišuje od azylové ochrany tím, že má stanovenou dobu trvání jednoho až dvou let, na rozdíl od azylu, který je poskytován na dobu neurčitou. Tuto formu ochrany získalo 2 547 jednotlivců. Celkově byla od roku 1999 do roku 2020 azylová ochrana a doplňková ochrana poskytnuty 6 % žadatelů.⁷⁵

Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu bylo zaznamenáno v roce 2001 a od roku 2003 počet žádostí postupně klesal. Dokonce i v roce 2015 během migrační krize v Evropě A nedošlo k výraznému nárůstu žádostí o ochranu. Celkový počet žadatelů o azyl v EU v tomto roce dosáhl 1 255 640 osob, což bylo více než dvojnásobek oproti roku 2014, kdy žádosti o azyl podalo v celé EU 626 000 jednotlivců.⁷⁶

⁷³ Azyl [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-azyl.aspx>

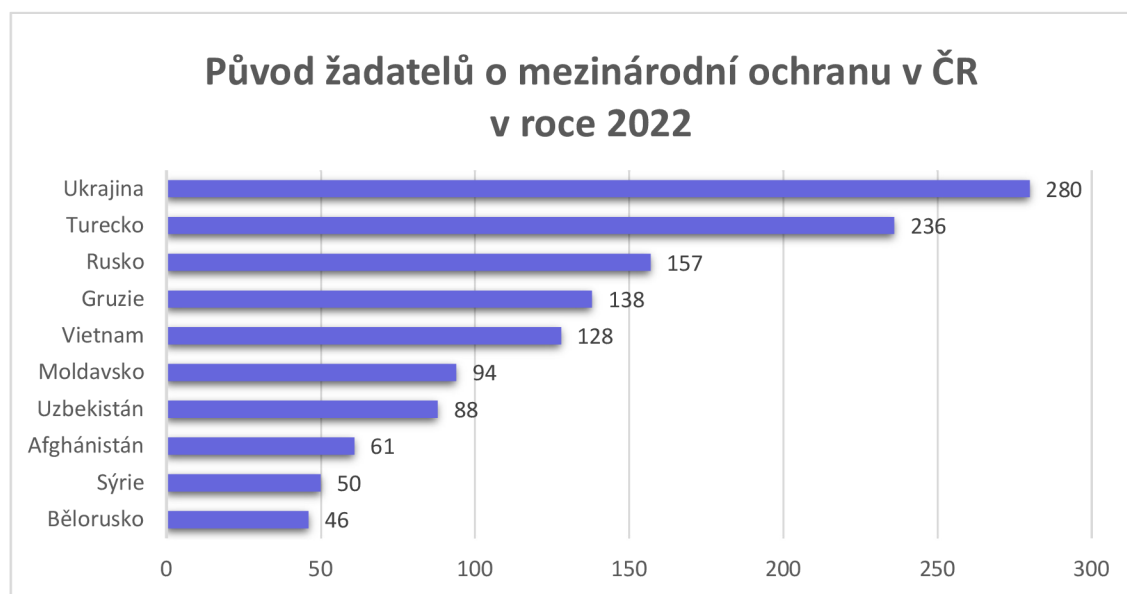
⁷⁴ Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2022 [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npoclanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2022.aspx>

⁷⁵ Tamtéž

⁷⁶ Tamtéž

V případě žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice byli v loňském roce převážně občané Ukrajiny, Gruzie a Vietnamu. Mezi nezletilými žadateli o ochranu byli nejčastěji uvedeni v ukrajinských, běloruských, ázerbájdžánských a syrských žádostech. Doplňková ochrana byla poskytnuta 964 žadatelům, přičemž více než třetina z nich pocházela ze Sýrie.⁷⁷

Graf 5: Původ žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR v roce 2022

Zdroj: Vlastní zpracování na základě souhrnné zprávy o mezinárodní ochraně za rok 2022⁷⁸

V Německu jsou v kontextu migrace klíčovými tématy otázky týkající se žádostí o azyl a mezinárodní ochrany. Jelikož je Německo žádanou destinací pro lidi hledající azyl, probíhá náročný proces posuzování těchto žádostí, který respektuje jak domácí, tak mezinárodní normy. Země aktivně spolupracuje v rámci evropských a globálních iniciativ zaměřených na migraci a azyl a snaží se adresovat kořenové příčiny migračních toků.

Právo na azyl v Německu je zakotveno v základním zákoně (článek 16a) a umožňuje lidem, kteří utíkají před násilím, válkou a terorem najít ochranu v této zemi. To je jediné základní právo, které je dostupné pouze cizincům. Žadatelé o azyl mohou podat své žádosti,

⁷⁷ Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2022 [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npo/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2022.aspx>

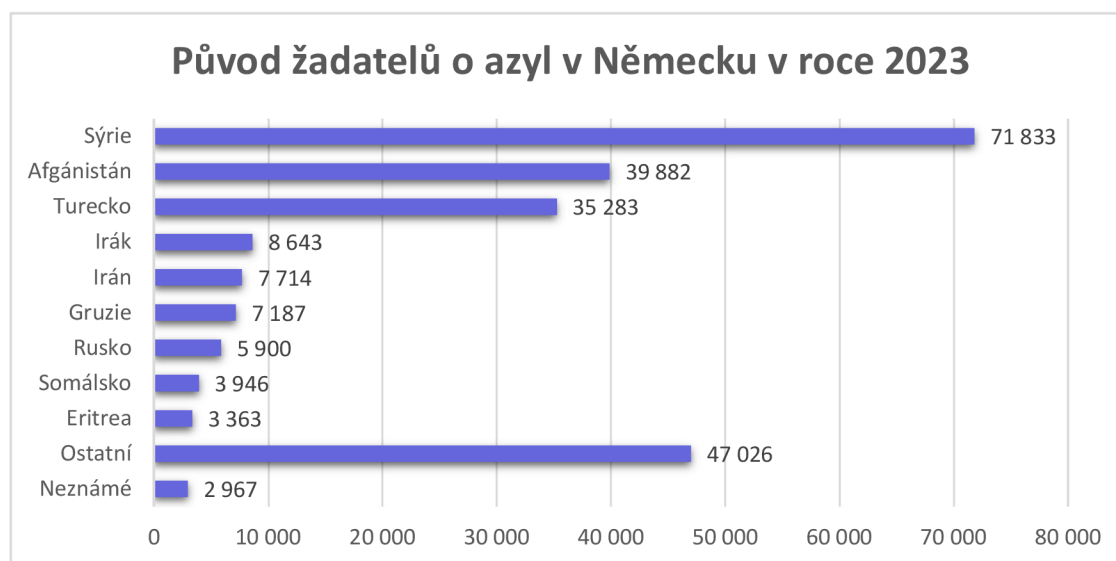
⁷⁸ Tamtéž

kteří budou vyhodnoceny a rozhodnuto o nich bude Spolkovým úřadem pro migraci a uprchlíky (BAMF).⁷⁹

Statisíce migrantů vstoupily do Německa poté, co bývalá kancléřka Angela Merkelová v roce 2015 otevřela hranice uprchlíkům prchajícím před válkou a chudobou na Blízkém východě i mimo něj. Zatímco obecně musí člověk žít v Německu alespoň osm let, aby získal občanství, většina Syřanů se kvalifikovala dříve (v průměru po 6,5 letech) tím, že prokázali zvláštní ochotu integrovat se, například s dobrými jazykovými znalostmi a občanskou vybaveností.⁸⁰

Do konce září 2023 podalo v Německu žádost o azyl 71 833 osob ze Sýrie, což představuje zhruba 30 % ze všech původních žádostí o azyl. K tomuto datu bylo v Německu registrováno přibližně 900 000 syrských obyvatel. Celkem bylo v roce 2023 v Německu podáno přibližně 251 000 žádostí o azyl. Kromě 234 000 počátečních žádostí bylo zaznamenáno dalších přibližně 17 000 následných žádostí.⁸¹

Graf 6: Původ žadatelů o azyl v Německu v roce 2023

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze STATISTA ⁸²

⁷⁹ Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2022 [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npo/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2022.aspx>

⁸⁰ MURRAY, Miranda. Number of Syrians becoming German citizens tripled in 2021. Reuters [online]. 2022 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/number-syrians-becoming-german-citizens-tripled-2021-2022-06-10/>

⁸¹ Hauptherkunftsländer von Asylbewerbern in Deutschland im Jahr 2023 [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z:

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/154287/umfrage/hauptherkunftslaender-von-asylbewerbern/>

⁸² Tamtéž

5.4.4 Programy a služby pro integraci uprchlíků

Integrace syrských uprchlíků do nového prostředí vyžaduje ucelený přístup prostřednictvím programů a služeb. Klíčovými prvky jsou jazykové kurzy, poradenství a mentorství pro sociální adaptaci. Odborná školení a psychosociální podpora pomáhají uprchlíkům získat nové dovednosti a lépe zvládat traumata. Vzdělávací programy pro děti a mládež spolu s přístupem ke zdravotní péči jsou nezbytné pro úspěšnou integraci. Důkladně koordinované služby respektující kulturní rozdíly vytvářejí prostředí podporující adaptaci a přispívající k rozmanitosti nové komunity.

Syrští uprchlíci tvoří většinu osob, které se vydávají přes moře do Evropy. Organizace v České republice Člověk v tísni poskytuje přímou pomoc syrským uprchlíkům přímo v Sýrii od roku 2012. V důsledku války opustil zemi každý druhý obyvatel, což vedlo k rozhodnutí mnoha jednotlivců podstoupit riskantní cestu do Evropy. Člověk v tísni se zaměřuje na poskytování pomoci lidem, kteří zůstali ve válkou postižené zemi, aby předešli nelegálním převaděčům. Organizace také pracuje na obnově osvobozených oblastí a poskytuje humanitární pomoc v podobě potravin, materiální pomoci a finanční podpory.⁸³

Klíčovou roli v procesu integrace mají v České republice centra na podporu integrace dlouhodobě legálně pobývajících cizinců na území. Správa uprchlických zařízení zřizuje tato centra v každém kraji s výjimkou několika měst a poskytují rozsáhlou síť služeb, včetně sociálního a právního poradenství, kurzů českého jazyka, sociokulturních kurzů a tlumočení. Od začátku roku 2021 také pořádají adaptačně-integrační kurzy, které jsou pro určité skupiny cizinců povinné. V březnu tato centra obsloužila téměř 24 tisíc klientů a uspořádala více než 200 adaptačně-integračních kurzů pro 3 300 klientů, přičemž každé centrum mělo specifické aktivity, například řešení dotazů ohledně dávek či pomoc při prodlužování dočasné ochrany.⁸⁴

⁸³ ŠTEFAN, Petr. Přes moře do Evropy se nejčastěji vydávají syrští uprchlíci. Člověk v tísni jim pomáhá přímo v Sýrii. *Člověk v tísni* [online]. 2015 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/pres-more-do-evropy-se-nejcasteji-vydavaji-syrsti-uprchlici-clovek-v-tisni-jim-pomaha-primo-v-syrii-2131gp>

⁸⁴ *Čtvrtletní zpráva o migraci za 1. čtvrtletí 2023* [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023, s. 3. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2023.aspx>

Zajímavým postřehem je, že někteří Čechosyřané se snaží pomoci Syřanům, kteří museli ze Sýrie uprchnout kvůli hrozícímu nebezpečí. Takovým případem je respondentka Nur, která pracuje v pražské nemocnici Motol. Běžně působí jako sekretářka na dětském oddělení, ale když je potřeba, aktivně pomáhá jako tlumočnice pro syrské uprchlíky.

„Česká republika přednostně zajišťovala léčbu a operace komplikovaných případů dětí, které měly zranění z války v Sýrii. Stejně tak tomu bylo, když vypukla válka v Iráku. Byl to nějaký podpůrný program a já jsem pomáhala s překladem. Snažila jsem se vše tlumočit rodičům pacienta a zároveň je uklidnit, protože jsem věděla, že jsou v dobrých rukách.“
(Nur)

V Německu společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ) aktivně řeší výzvy spojené s útekem a migrací prostřednictvím více než 120 projektů ve spolupráci se spolkovou vládou, Evropskou unií a dalšími subjekty. Její iniciativy zahrnují podporu uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a migrantů, zaměstnávání, odborné vzdělávání a infrastrukturní projekty. Spolupráce s místními partnery se zaměřuje na zlepšení sociálních podmínek vnitřně vysídlených osob a poskytování podpory hostitelským regionům, včetně infrastrukturního rozvoje a zdravotní péče. GIZ rovněž nabízí školicí programy pro mladé lidi v zemích původu, kteří opouštějí svou domovskou zemi kvůli nedostatku příležitostí. Pro podporu pracovních příležitostí a reintegrace navrátilců z Německa byla zřízena poradenská centra v různých regionech. Celkově GIZ přispívá k vytváření dlouhodobých perspektiv a snižování příčin migrace prostřednictvím různých opatření a programů.⁸⁵

Mohamed, jeden z uprchlíků, potvrzuje, že vláda se opravdu snaží nalézt pracovní příležitosti pro uprchlíky a prostřednictvím podpůrných programů jim poskytuje možnost navštěvovat jazykové kurzy a zdokonalovat se v německém jazyce.

„Většina německých politiků se chovala spravedlivě. Asi polovina všech uprchlíků, kteří přišli se mnou před 9 lety, našla práci na částečný úvazek a díky finanční podpoře z evropských programů se stále snažím o zlepšení své němčiny.“ (Mohamed)

⁸⁵ Perspektiven für Flüchtlinge und Migranten. *Giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* [online]. 2021 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://www.giz.de/de/mit_der_giz_arbeiten/56527.html

5.5 Migrační krize

Migrační krize v roce 2015 byla jednou z největších migračních vln, které postihly Evropu od druhé světové války. Tato krize byla výsledkem několika faktorů, mezi nimiž hrála klíčovou roli válka v Sýrii.

V roce 2011 začaly v Sýrii protesty proti prezidentu Bašáru al-Asadovi, který na ně reagoval tvrdým potlačováním. To vyústilo v ozbrojený konflikt, který se brzy stal občanskou válkou. Konflikt zapojil různé skupiny, včetně syrské vlády, povstaleckých skupin a extrémistických hnutí, jako je Islámský stát (ISIS).

V průběhu následujících let se situace v Sýrii stala neúnosnou pro mnoho obyvatel, což vedlo k masivnímu lidskému utrpení. Vysoký počet civilistů byl nucen opustit své domovy, hledat bezpečí a lepší životní podmínky v jiných zemích. Tato situace vedla k vlně uprchlíků, kteří se vydali na nebezpečnou cestu směrem do Evropy, často prostřednictvím Turecka a Balkánu.

V roce 2015 dosáhla migrační krize vrcholu, když statisíce uprchlíků dorazily do Evropy, často se snažily dostat do zemí jako Německo, Švédsko nebo Rakousko. Tato situace vytvořila velký tlak na schopnost evropských zemí reagovat a poskytovat humanitární pomoc a integraci uprchlíků.

V roce 2022 zůstala krize v Sýrii jednou z největších v oblasti vysídlení na světě. V regionu zůstalo násilně vysídleno více než 12 milionů Syřanů, z toho 6,8 milionů v samotné Sýrii a 5,4 milionů žije jako uprchlíci v sousedních zemích. Situaci zkomplikovalo zhoršení ekonomiky v důsledku pandemie COVID-19, devalvace měny, inflace a mezinárodní sankce. Sousední státy jako Libanon, čelily vážné socioekonomické krizi, což vedlo k výraznému nárůstu chudoby uprchlíků a zhoršení životních podmínek.⁸⁶

Humanitární potřeby v Sýrii se zvýšily na 14,6 milionu lidí, což představuje 9% nárůst. UNHCR (The UN Refugee Agency) reagovala poskytováním základních potřeb, sezónní pomoci, ochrany dětí a zdravotní péče pro desetitisíce lidí. I přes toto úsilí stále zůstává nezbytná potřeba poskytovat humanitární pomoc, mezinárodní ochranu a podporu pro syrské uprchlíky. UNHCR v roce 2022 poskytla 208,5 milionů dolarů v hotovosti pro

⁸⁶ Syria situation. UNHCR The UN Refugee Agency [online]. 2022 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: <https://reporting.unhcr.org/syria-situation-global-report-2022>

přibližně 3,5 milionu syrských uprchlíků. Tato pomoc měla za cíl uspokojit základní potřeby a snížit škodlivé mechanismy zvládnání, jako je nedostatek potravin a snížení dětské práce.⁸⁷

5.5.1 Přístup evropských zemí

Migrační krize se stala výzvou pro politiku EU v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva (AFSJ). S narůstajícím počtem žadatelů o azyl vstupujících nelegálně do EU se stále více ukazovalo, že vnitrostátní pohraniční orgány nejsou schopny efektivně kontrolovat podezřelé osoby. Obavy z teroristů a zločinců využívajících nezabezpečených hranic se prohlubovaly, zejména po bombových útocích v Paříži a Bruselu. Schengenský prostor bez pasů, dříve považovaný za standard v EU, se stal sporným v kontextu rostoucí migrační krize. Založení Europolu v roce 1998 bylo reakcí na potřebu řešit celoevropské zločinecké a teroristické sítě využívající oslabení kontrol na vnitřních hranicích. S rostoucím počtem nelegálních migrantů se významně zvýšila bezpečnostní hrozba, přičemž Europol odhaduje, že 90 % migrantů přivádí do EU zločinecké sítě. Tyto sítě, vedoucí většinou ze zemí mimo EU, jsou zapojeny i do obchodu s drogami, padělání dokumentů a dalších trestných činností. S nárůstem migrace došlo také k nárůstu násilných útoků na migranty a k porušování veřejného pořádku, což mělo za následek konflikty a protesty v azylových střediscích a ubytovacích zařízeních.⁸⁸

Různorodé reakce jednotlivých evropských států odhalily napětí mezi solidaritou a národními zájmy v rámci Evropské unie, což mělo dalekosáhlé dopady na politickou, sociální a migrační politiku v následujících letech. Následující analýza představuje přístup několika evropských zemí k migrační krizi v roce 2015 a jejich reakce na tuto výjimečnou situaci:

- **Německo:** Německo bylo jednou z hlavních zemí, které přijímaly velký počet uprchlíků. Kancelář kancléřky Angely Merkelové oznámila politiku otevřených dveří, což znamenalo, že Německo bude poskytovat útočiště syrským uprchlíkům bez ohledu na kvóty. Tato politika byla později zmírněna v důsledku národního i mezinárodního tlaku.

⁸⁷ Syria situation. UNHCR The UN Refugee Agency [online]. 2022 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: <https://reporting.unhcr.org/syria-situation-global-report-2022>

⁸⁸ DINAN, Desmond, Neill NUGENT a William E. PATERSON. The European Migration Crisis. In: *The European Union in Crisis* [online]. London: Macmillan Education UK, 2017, s. 100-130 [cit. 2024-01-05]. ISBN 978-1-137-60426-2.

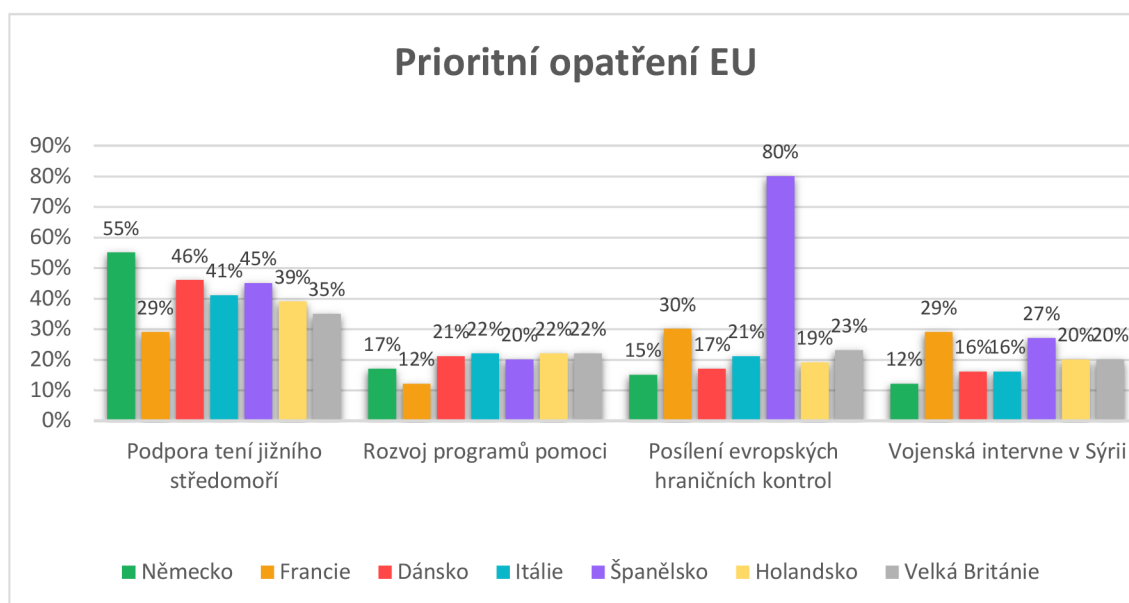
- **Řecko:** Řecko bylo jednou z prvních zemí, kde uprchlíci vstupovali do Evropy. Země nebyla připravená na tak velký nápor a často se potýkala s humanitární krizí. Evropská unie (EU) posléze vytvořila dohodu s Tureckem, aby omezila proud uprchlíků přes Egejské moře.
- **Maďarsko:** Maďarsko bylo jednou z prvních zemí, které se pokusily fyzicky uzavřít své hranice, postavily ploty a zpřísnily imigrační politiku. Toto opatření vyvolalo kontroverzní reakce a kritiku ze strany některých evropských partnerů a organizací.
- **Česká republika a Polsko:** Některé středoevropské země, včetně České republiky a Polska, vyjádřily odpor vůči povinným kvótám na přijímání uprchlíků, které navrhovala Evropská komise. Tyto země preferovaly dobrovolný systém a zdůrazňovaly důležitost ochrany hranic.

5.5.2 Opatření EU k vyřešení migrační krize

Evropská unie (EU) reagovala na migrační krizi vyvolanou válkou v Sýrii prostřednictvím rozsáhlého balíčku opatření. V září 2020 představila Evropský migrační pakt, který zahrnoval posílení a zjednodušení postupů při udělování azylu a zdůrazňoval potřebu solidarity mezi členskými státy. Současně EU usilovala o sjednocený evropský přístup k migraci, s důrazem na spolupráci a ochranu vnějších hranic. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce byly klíčovými prvky, přičemž EU aktivně investovala do zlepšení životních podmínek v postižených oblastech. Dále pak spolupráce s Tureckem měla omezit migraci přes turecké území a dobrovolný přesun uprchlíků mezi členskými státy sloužil k rovnoměrnější distribuci břemene spojeného s přijímáním uprchlíků.

Graf č. 7 prezentuje výsledky šetření provedeného mezi účastníky v sedmi zemích Evropské unie (EU) ohledně prioritních kroků, které by měla EU podniknout k řešení uprchlické krize a snížení počtu uprchlíků. V Německu odpovědělo 55 % dotázaných, že prvním krokem by měla být podpora rozvoje a stability zemí jižního Středomoří, s cílem vyřešit problémy místního obyvatelstva. Naopak, pouze 12 % respondentů v Německu se vyjádřilo pro vojenskou intervenci v Sýrii jako prostředek ke stabilizaci tamní situace.⁸⁹

Graf 7: Prioritní opatření EU

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze STATISTA⁹⁰

Na druhé straně ve Španělsku se 80 % respondentů vyslovilo pro posílení evropských hraničních kontrol jako prioritní opatření. Tato vysoká podpora naznačuje naléhavost situace v této zemi a obavy spojené s nelegální migrací a přeshraniční kriminalitou. Zajímavé je, že Francie byla zemí s nejvyšším podílem respondentů (29 %), kteří podpořili vojenskou intervenci v Sýrii, následovaná Španělskem s 27 %. To může odrážet odlišné strategické priority těchto zemí, přičemž Francie zdůrazňuje aktivní zahraniční zásahy a Španělsko klade důraz na ochranu vlastních hranic.

Podpora pro rozvoj programů byla relativně stabilní ve všech zemích, pohybující se kolem 20 %, což naznačuje obecný souhlas ohledně důležitosti humanitární pomoci a integračních opatření jako součást řešení uprchlické krize. Stejně tak i podpora pro země

⁸⁹ Welche Maßnahmen sollte die Europäische Union (EU) ihrer Meinung nach prioritär ergreifen, um die Flüchtlingskrise in den Griff zu bekommen? [online]. STATISTA. 2015 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/478037/umfrage/umfrage-zu-massnahmen-zur-bekaempfung-der-fluechtlingskrise-in-europa/>

⁹⁰ Tamtéž

jižního Středomoří vykazuje určitou konzistenci napříč všemi zeměmi, přičemž se pohybuje v rozmezí 30-40 %.

5.5.3 Dopad na ekonomiku ČR

V minulosti Česká republika dlouhodobě řešila problematiku migrace a přijímání uprchlíků. Navzdory nízké míře nezaměstnanosti a ekonomické stabilitě odmítala země povinné kvóty na rozdělování uprchlíků v rámci EU. Namísto toho využívala levnou pracovní sílu, zejména z Východní Evropy, ale existovala obava, jak by se situace změnila v případě odchodu zahraničních investorů.⁹¹

Česká republika tak investovala značné finanční prostředky do zařízení pro ubytování imigrantů, integraci cizinců a finanční podpory v konfliktních oblastech. Náklady byly odhadovány v řádu stovek milionů až jedné miliardy korun. Přesto však existovaly obavy ohledně nedostatečné infrastruktury pro efektivní integraci.⁹²

Migrační krize v roce 2015 měla omezený přímý ekonomický dopad na Českou republiku. V roce 2015 HDP ČR vzrostl o 4,2 %, s pouhým 0,1 % bodem připisovaným migrační krizi. V roce 2016 HDP ČR vzrostl o 2,6 %, z čehož 0,2 % bodu lze připsat migrační krizi a v roce 2017 o 4,5 %, s pouhými 0,1 % bodu způsobeným migrační krizí.⁹³

Česká vláda odmítla zavést povinné kvóty, a proto byl skutečný počet přijatých uprchlíků poměrně nízký. I přesto se projeví ekonomické dopady zejména v nákladech na humanitární pomoc a integraci uprchlíků. Tyto finanční náklady spojené s poskytováním ubytování, potravin, zdravotní péče a vzdělání pro uprchlíky mohly mít dopad na státní rozpočet a veřejné finance. Dopad migrační krize na HDP České republiky byl však malý a dočasný, s omezeným vlivem na ekonomiku země.

⁹¹ KLÍMOVÁ, Marie a Lenka ROSKOVÁ. The economic consequences of the contemporary European migration crisis on the Czech Republic. *Kontakt* [online]. 2017, roč. 19, č. 4, s. 253-262. [cit. 2023-06-20]. ISSN 12124117.

⁹² Tamtéž

⁹³ JUNGWIRTH, Tomáš. *Cesty k prosperitě: Migrace a rozvoj v české republice*. In: Common home series [online]. Praha: Tisk Pětka, 2019, květen 2019, s. 24-25 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/015/001830.pdf?seek=1580377027>

5.5.4 Dopad na ekonomiku Německa

Migrační krize v roce 2015 ovlivnila ekonomiku Německa, ačkoli měla jak pozitivní, tak i negativní stránky. Jedním z pozitivních přínosů bylo zvýšení pracovní síly a podpora ekonomického růstu, když německá vláda viděla migranty jako potenciální pracovní sílu, což vedlo k nárůstu ekonomické aktivity. Tento migrační tok byl také vnímán jako demografická výhoda, protože mladší populace mezi migranty pomáhala zmírňovat problémy spojené s demografickým stárnutím.

Nicméně migrace přinesla i některé negativní aspekty, včetně obav z možné sociální a ekonomické nerovnováhy. Efektivní integrace migrantů se stala klíčovým faktorem pro zmírnění těchto obav, někteří občané se však obávali konkurence na pracovním trhu, což mohlo vést k napětí mezi migranty a místními pracovníky. Současně s nárůstem poptávky po sociálních službách a infrastruktuře se objevily potřeby, které mohly zatížit státní rozpočet.

Navzdory těmto výzvám měla integrace migrantů převážně pozitivní dopad na německou ekonomiku. Výhody migrace byly patrné v růstu HDP země a úspěšném rozšíření pracovní síly. Německý institut pro ekonomický výzkum zaznamenal zvýšení německého HDP každý rok o více než 1 % díky imigraci do EU. Dalším významným dopadem na ekonomiku bylo zvýšení počtu spotřebitelů a poptávky po produktech. Německo čelí úbytku obyvatelstva a pracovní síly, a proto potřebuje imigranty.⁹⁴

Započítání nových pracovníků může přinášet určité riziko a výrazně závisí na schopnosti hostitelské země úspěšně začlenit migranty do společnosti a pracovního trhu. Ekonom Oliver Reynolds shrnuje tuto myšlenku slovy: „*Čím více uprchlíků získá práci a čím lépe jsou tato místa ohodnocena, tím větší bude pozitivní vliv na nabídku pracovních sil, veřejné finance a ekonomický růst.*“⁹⁵

V Německu se do roku 2017 podařilo najít zaměstnání pouze asi 12 % uprchlíků. Jejich integrační proces může být totiž časově náročný a může vyžadovat značné zdroje, avšak pokud je realizován efektivně a účinně, může přinést mimořádné ekonomické výhody. K říjnu 2020 bylo v Německu zaměstnáno přibližně 50 % uprchlíků. Země nyní má nižší

⁹⁴ AJLUNI, Elena. Germany's Migration Crisis. *Observatory on Contemporary Crises* [online]. 2022 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://crisesobservatory.es/germanys-migration-crisis/>

⁹⁵ REYNOLDS, Oliver. Bounty or burden? The impact of refugees on European economies is far from clear. *FocusEconomics* [online]. 2017 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: <https://www.focus-economics.com/blog/impact-of-refugees-on-european-economies/>

úrokové sazby úvěrů, klesající nezaměstnanost a silnější zahraniční poptávku. Ačkoliv to vyžadovalo čas a úsilí, Německo je nyní příkladem země, která dosahuje mnoha ekonomických úspěchů díky úspěšné integraci uprchlíků do pracovního trhu.⁹⁶

5.6 Náboženství a kultura

V Sýrii je náboženská situace poměrně různorodá, přičemž převažujícím náboženstvím je islám. Podle údajů z CIA World Factbook muslimové tvoří většinu populace, a to 87 %. Tato muslimská populace se dělí převážně na sunnity a šiity, z nichž 74 % jsou sunnité a 13 % šiité. Vedle sunnitů a šiitů jsou v Sýrii zastoupeny také další muslimské komunity, jako jsou alavité, ismá'ílí a dvanácti imámové. Tyto menší muslimské skupiny představují součást širšího islámského spektra, ale mají své vlastní tradice, praktiky a učení, které se liší od hlavních větví islámu.⁹⁷

Kromě muslimů jsou v Sýrii také další náboženské komunity, jako jsou křesťané (10 %), kteří tvoří významnou část populace. Zbývající 3 % obyvatelstva patří k menšinám, mezi něž se řadí drúzové, židé a ateisté.⁹⁸

Náboženství hraje důležitou roli při formování osobní identity v Sýrii, ale kulturní vliv není tak výrazný. Lidé zde mají svobodu ve vyjadřování své náboženské praxe, ačkoliv může být v rámci rodin různorodá. Sýrie si rovněž zakládá na historii náboženské tolerance, což je patrné ve spoluexistenci různých náboženství. Obyvatelé respektují náboženské pozadí v rodinném právu a slaví státní svátky podle muslimského i křesťanského kalendáře. Školství se snaží poskytovat individuální náboženské vzdělání pro různé vyznání, i když se výuka sunnitů a šiitů často prolíná.⁹⁹

Islám je nedílnou součástí identity obyvatel Sýrie, poskytující jim útěchu, sílu, hrdost a pokoru. Existují však obavy, že vlivem hodnot jiných kultur při migraci by mohlo dojít k devalvaci islámské víry a tradičních náboženských praktik. Pochopení této důležité role islámu pro syrské uprchlíky je klíčové při jejich přesídlování.¹⁰⁰

⁹⁶ AJLUNI, Elena. Germany's Migration Crisis. *Observatory on Contemporary Crises* [online]. 2022 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://crisesobservatory.es/germanys-migration-crisis/>

⁹⁷ EVASON, Nina. Syrian Culture - Religion. *Cultural Atlas* [online]. 2016 [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://culturalatlas.sbs.com.au/syrian-culture/syrian-culture-religion>

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ Tamtéž

¹⁰⁰ HASAN, Nabih; MITSCHKE, Diane B. a RAVI, Kristen E. Exploring the role of faith in resettlement among Muslim Syrian refugees. Online. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought*. 2018, roč. 37, č. 3, s. 223-238. ISSN 1542-6432. [cit. 2024-01-16].

V Sýrii je obecně respektována náboženská svoboda, avšak s určitými podmínkami týkajícími se veřejného pořádku. Vláda se tak obvykle nevměšuje do náboženských praktik, s výjimkou skupiny svědků Jehovových, kteří byli zakázáni od roku 1964 kvůli obvinění ze sionismu. Navzdory této svobodě existuje v praxi systém samostatných soudů pro otázky osobního stavu, který však může způsobovat narušení občanských práv, zejména práv žen, omezených šariíou.^{101 102}

Islámské soudy mají pravomoc projednávat případy týkající se osobního stavu, zatímco civilní soudy se věnují jiným právním záležitostem. Tato praxe však vytváří situaci, kde ženy mohou být postaveny před vyšší právní normy než muži, což může mít významné důsledky v oblastech jako je rozvod, péče o děti nebo opětovný sňatek. Omezení založená na šarií mohou vytvářet nerovnosti v právním postavení žen, což je něco, co je třeba zvážit a možná revidovat pro dosažení větší rovnosti a spravedlnosti v právním systému země.¹⁰³

5.6.1 Tradice a zvyky

Sýrie, bohatá na historii a kulturní dědictví, se může pyšnit rozmanitými a hluboce zakotvenými kulturními tradicemi a zvyky. Jednou z klíčových charakteristik syrské kultury je pestrá směsice vlivů z různých civilizací, které tuto oblast ovlivnily po tisíciletí. Syrské tradice spočívají v bohaté paletě umění, hudby, literatury a architektury. Zvláště významná je syrská kuchyně, která kombinuje různé koření a ingredience, což vytváří chutě, které oslavují historii a regionální rozmanitost. Vzhledem k většinovému vlivu islámu v Sýrii jsou tradiční oslavy, jako například Ramadan¹⁰⁴, vážené a respektované s mnoha společenskými a rodinnými shromážděními během tohoto náboženského období.

Respondenti v České republice a v Německu, kteří jsou původem ze Sýrie, často nevnímají silné propojení s tradičními zvyky a obyčejí svého původního domova. Tento odstup od kulturních tradic může být způsoben několika faktory.

Důležitou roli hraje adaptace na nové prostředí. V případě Čechosyřanky Nur je patrné, že kulturní atmosféra a hodnotové systémy v České republice se liší od těch v Sýrii.

¹⁰¹ Šaría představuje právní systém v rámci islámské víry. Její název, doslovně přeložený z arabštiny, znamená "cesta". Pro muslimy představuje konkrétní směrnici či průvodce, který určuje správný způsob života a chování.

¹⁰² *Religious Freedom in Syria* [online]. Washington, D.C.: The Institute on Religion and Public Policy [cit. 2024-01-22]. Dostupné z:

<https://www.justice.gov/sites/default/files/eoir/legacy/2014/09/29/Syria%20Immigration%20Report.pdf>

¹⁰³ Tamtéž

¹⁰⁴ Ramadan je měsíc islámského lunárního kalendáře, během něhož probíhá půst, představuje původní semitský zvyk převzatý od židů a křesťanů. V islámu se stal součástí pěti pilířů a symbolizuje akt víry, očistu, prohloubení víry, připomínku boží moci a duchovní spojení s ní.

Tato situace mohla vést k postupnému opuštění tradičních zvyků a obyčejů ve prospěch integrace do místní společnosti. Mnozí jedinci se tak mohou cítit přitahováni k novým možnostem a tradicím, které jsou v České republice nebo Německu více přístupné nebo akceptovány. Tato adaptace může vést ke změnám životního stylu a hodnot.

„Jsem ráda, že jsem v České republice, nikdy jsem nechápala arabské názory, zvyky a postoje k ženám.“ (Nur)

Může jít také o výsledek osobních preferencí a hodnotových systémů, které se mohou v průběhu času změnit nebo přizpůsobit podmínkám nového prostředí. Například někteří respondenti mohou upřednostňovat životní styl a hodnoty, které jsou více souladné s místní kulturou než s těmi, které si přinesli ze Sýrie. Neměli bychom tedy opomenout možnost, že někteří respondenti mohou prožívat ztrátu původní identity a kulturních kořenů v důsledku migrace a adaptace do nového prostředí.

„Žádné zvyky, či víru z domova nedodržuji.“ (Nadim)

Na druhou stranu je patrné, že přestože se někteří respondentů odtrhli od tradičních zvyků a obyčejů svého domova, stále si udržují silné pouto s gastronomickou kulturou svého původního místa. Zvláště arabská kuchyně se jeví jako klíčový prvek, který propojuje migranta s jeho kulturní identitou a zpřítomňuje mu vzpomínky na domov.

„Osobně nedodržuji žádné tradice. Mým jediným spojením s mojí kulturou je láska k arabské kuchyni.“ (Abdul)

„Tady v Německu se moc neřídím tradičními zvyklostmi, ale snažím se udržovat pravidelný kontakt s příbuznými, kteří zůstali v Sýrii. Co mi tady kromě rodiny nejvíce chybí, je arabská kuchyně, protože dobré arabské jídlo tady není moc snadno k dostání.“ (Mohamed)

Dále i arabská hudba a tanec zůstávají důležitými prostředky, které spojují jednotlivce s jejich kulturním dědictvím a vyvolávají vzpomínky na jejich domovské místo.

„Ve své práci se věnuji vedení kurzů orientálního tance, což mi umožňuje udržovat blízký vztah ke své rodné zemi. Na druhou stranu, z jiných kulturních zvyků a tradic se neinspiroji ani je nedodržuji.“ (Rasha)

5.7 Sociální integrace Syřanů

Integrace syrských jednotlivců do české a německé společnosti může být rozdělena do tří pomyslných skupin, které odrážejí různé aspekty původu, ekonomické situace a migrace. První skupinu tvoří Syřané, kteří mají evropský původ. Druhou skupinu

představují ekonomičtí migranti, kteří přišli za pracovními příležitostmi. Třetí skupinu pak tvoří uprchlíci, kteří opustili svou zemi především kvůli válečnému konfliktu.

Sociální integrace Čechosyřanů, tedy jedinců vyrůstajících v rodinách, kde jeden z rodičů je Čech a druhý Syřan, přináší s sebou unikátní výhody, které usnadňují začlenění do české společnosti. Přenos české kultury od jednoho z rodičů již od útlého věku poskytuje těmto jedincům organický přístup k českým tradicím, hodnotám a způsobu života. Pro Čechosyřany se tedy otevírá příležitost vyrůstat v bilingvním prostředí, což jim usnadňuje komunikaci a porozumění jak české, tak i syrské stránce jejich identity.

Příklad jedné z respondentek, která vyrůstala v rodině s českou matkou a syrským otcem, nám podává konkrétní pohled na tuto situaci. Od samého začátku měla možnost seznámit se s českou kulturou nejen skrze rodinu, ale také díky školnímu prostředí. Díky tomu, že vyrůstala s oběma občanstvími a byla vedená k mluvení oběma jazyky, získala unikátní perspektivu na svět, což jí výrazně pomáhá při začleňování do české společnosti.

„Vždy jsem měla pocit, že jsem součástí evropské komunity a i tak jsem byla vychovaná. Od mala jsem hovořila oběma jazyky, mateřským jazykem jsem měla češtinu a i doma jsme mluvili výhradně česky i s otcem.“ (Nur)

Syrští ekonomičtí migranti, kteří přicházejí do České republiky nebo Německa za prací nebo studiem, představují skupinu jedinců, kteří opustili své domovské země za účelem nalezení lepších životních perspektiv. Oproti válečným migrantům často nemají traumata z konfliktů, ale spíše hledají ekonomickou stabilitu a lepší životní podmínky. Klíčem k jejich sociální integraci je poskytnutí příležitostí k práci a vzdělání, čímž mohou nejen sami profitovat, ale také přispět k ekonomickému rozvoji země.

Migranti často hledají v nové zemi pracovní příležitosti, které odpovídají jejich vzdělání a dovednostem, což svědčí o jejich snaze udržet si kontinuitu v profesních kariérách. Tato tendence k přizpůsobení se místnímu trhu práce však neznamena, že by zapomněli na své původní profesní zkušenosti.

Příkladem této adaptace a touhy po profesní kontinuitě může být příběh lékaře specializovaného ve všeobecné chirurgii, který přišel do České republiky studovat. I když se následně vrátil do Sýrie, znovu se o několik let později vrátil s rodinou do České republiky. Navzdory změně prostředí zde nadále pracoval v oboru, což ilustruje jeho odhodlání udržet si kontinuitu ve své profesní dráze. Tato skutečnost ukazuje, že i když migranti mohou

přijmout nové výzvy a přizpůsobit se novému životu, stále si cení možnosti pracovat v oboru, který odpovídá jejich kvalifikaci a zkušenostem.

„Jsem lékař se specializací všeobecná chirurgie. Do Československa jsem šel studovat okolo roku 1956. Zde jsem se oženil s českou občankou a odjeli jsme zpět do Sýrie. /.../ Po čase jsem se s rodinou opět do České republiky vrátil a zde jsem i nadále pracoval jako lékař.“ (Abdul)

Obdobně, syrský respondent Nadim se rozhodl přesídlit do Německa, kde našel nové příležitosti a nový domov. Po usazení se v zemi se zde oženil a založil rodinu, což představovalo další krok v jeho integraci do nového prostředí. Své profesní zkušenosti a dovednosti v oblasti zdravotnictví uplatnil prací jako primář na oddělení intenzivní péče v malém městě.

„Odjel jsem do Německé republiky, zde jsem se oženil, mám 3 děti a pracoval jsem jako primář oddělení ARO v malém městě.“ (Nadim)

Nadimovo partnerství s Němkou mu pomohlo v procesu integrace do německé společnosti. Tento faktor může být důležitým prvkem, který pomáhá překonávat kulturní bariéry a usnadňuje akceptaci. Navíc práce jeho manželky ve stejné nemocnici, i když na jiné pozici, mu mohla poskytnout další pohodlí a podporu v pracovním prostředí. Takové osobní vazby a spojení mohou hrát klíčovou roli při přizpůsobování se novému prostředí a zvládnání případných obtíží spojených s tím být cizincem v zemi, která není jeho rodnou.

„Díky tomu, že mám manželku, která je Němkou a pracovala ve stejné nemocnici jako zdravotní sestra, bylo mé začlenění do společnosti mnohem snazší.“ (Nadim)

Integrace uprchlíků, zejména těch, kteří přišli v důsledku válečné situace, vyžaduje závaznou podporu ze strany státu. Poskytování humanitární pomoci, sociálních služeb a programů, které pomáhají v procesu adaptace na nové prostředí, je klíčové pro zajištění potřeb této zranitelné skupiny. Zároveň však nespočívá úspěch pouze ve státní intervenci. Aktivní snaha a ochota samotných uprchlíků zapojit se do místního života jsou taktéž nezbytné pro úspěšnou integraci.

„Naše situace se postupně zlepšuje a cítíme se tu pohodlněji. Německo bych stále nenazval svým novým domovem, ale začínám si více zvykat na život zde a začínám lépe chápat, jak tady věci fungují.“ (Mohamed)

Pro uprchlíky je integrace do nového prostředí často komplikovaná kvůli traumatům, které si s sebou nesou z domoviny, kde byli nuceni opustit své domovy a rodiny kvůli

válečnému konfliktu. Tato traumata mohou být fyzické i psychické a mohou zahrnovat ztrátu blízkých, násilí či útěk před nebezpečím.

Respondent Mohamed i přesto, že je v Německu 9 let stále bojuje s traumaty a každý týden navštěvuje psychologickou pomoc, která mu byla poskytnuta státem.

„Od roku 2015 pravidelně navštěvuji psychologa kvůli mé duševní pohodě.“
(Mohamed)

5.7.1 Postoj české společnosti k Syřanům

Analýza diskuse na českém zpravodajském webu Novinky.cz¹⁰⁵ ohledně zacházení s uprchlíky a širší problematiky imigrace reflektuje různorodé názory a postoje. Jedna část diskutujících, označovaná jako kritici migrační politiky, vyjadřuje obavy z bezpečnostních rizik spojených s neidentifikovanými migranty a zdůrazňuje ekonomické aspekty migrace. Oponenti migrační politiky EU a vládních opatření se zaměřují na kritiku politických rozhodnutí a obviňují vládu z nedostatečného zohlednění názorů občanů.

Na opačném pólu jsou obháječi práv migrantů a uprchlíků, kteří zdůrazňují lidská práva a potřeby těchto lidí. Diskutující v této skupině se snaží bojovat proti xenofobii a vyzývají k solidaritě a empatii. Historičtí a kulturní komentátoři přinášejí do diskuse argumenty týkající se národní identity a kulturního dědictví.

Celkově je diskuse velmi polarizovaná s různými názory pohybujícími se od striktního odmítání migrace až po výzvy k humanitárnímu zacházení. Politický rozměr debaty odráží kritiku současné imigrační politiky a srovnání postojů českých politiků. Diskutující také reflektují evropský kontext a rozlišují mezi ekonomickými migranty a válečnými uprchlíky.

Závěrem lze konstatovat, že diskuse o syrských uprchlících v roce 2022 reflektuje největší obavy spojené s bezpečností (30 %), kritikou vládních opatření (25 %) a obavami z integrace a kulturních rozdílů (20 %). Ekonomický dopad, humanitární aspekty a skepticismus vůči vládním akcím zaujmají nižší procenta diskutujících.

¹⁰⁵ Diskuze: Češi nás všechny zřackovali a vrátili za hranici, tvrdí syrský uprchlík [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/diskuze/domaci-cesi-nas-vsechny-zfackovali-a-vratili-za-hranici-tvrdi-syrsky-uprchlik-40413567>

5.7.2 Postoj německé společnosti k Syřanům

Analýza diskuse na německém webu Zeit.de¹⁰⁶, která pojednává o nárůstu statisíců rodinných příslušníků uprchlých ze Sýrie na území Německa, odhaluje pestrou paletu názorů a obav. Skepticismus vůči oficiálním statistikám a prognózám představuje jedno z hlavních témat, kde přibližně třetina diskutujících vyjadřuje nedůvěru vůči údajům poskytovaným vládou. Kritika se soustřeďuje na možné podhodnocení čísel, což podle účastníků diskuse může způsobit nedostatečnou informovanost veřejnosti o reálném rozsahu migrační situace.

Dalším výrazným tématem je obava z dlouhodobých dopadů na sociální a ekonomický systém Německa. Zhruba čtvrtina diskutujících zdůrazňuje možný nárůst nákladů na sociální systém v důsledku přílivu uprchlíků a jejich rodinných příslušníků. Tato část diskuse odráží obavy o udržitelnost a schopnost systému absorbovat nově přichozí.

Kromě toho se v diskusi objevuje kritika vládní politiky v oblasti migrace, která podle odhadů tvoří asi pětinu témat. Diskutující zdůrazňují nedostatečnou transparentnost a politické motivy za rozhodnutími, což posiluje dojem o neuspokojivém vedení migrační politiky ze strany autorit.

V online diskuzích na německých webových stránkách se často setkáváme s tím, že obsah komentářů není k dispozici nebo je cenzurován. Tato situace odráží omezenou schopnost německé společnosti, plně se vyjádřit k citlivým tématům – každý příliš negativní komentář je ihned odstraněn správcem stránek, což vytváří omezení svobody projevu. Toto omezení může být vnímáno jako projev nízké tolerance vůči odlišným názorům a přispívá k formování jednostranného obrazu veřejného mínění. Účastníci diskuse tak mohou mít pocit, že jsou omezeni v projevu svých názorů a obav, což narušuje otevřený dialog a pestrost perspektiv ve společenském diskurzu.

Závěrem lze konstatovat, že v německé společnosti se výrazně vynořují tři klíčová témata v diskuzích o syrských uprchlících. Prvním významným aspektem je rozšířený skepticismus vůči oficiálním statistikám (30 %). Obyvatelé vyjadřují výrazné pochybnosti o přesnosti a důvěryhodnosti poskytovaných čísel, což klade otazníky nad spolehlivostí informací týkajících se situace uprchlíků v zemi. Druhým klíčovým tématem jsou obavy z dlouhodobých dopadů na ekonomiku, kulturu a sociální strukturu země v důsledku přítomnosti syrských uprchlíků (25 %). Posledním, nicméně ne méně důležitým tématem, je

¹⁰⁶ 500.000 Familienangehörige aus Syrien erwartet [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-06/fluechtlinge-familiennachzug-syrer-bundesamt-fuer-fluechtlinge>

kritika vládní politiky v této oblasti (20 %). Je však třeba zdůraznit, že online diskuse na německých webových stránkách omezuje svobodu projevu, což vede ke zkreslení obrazu názorů společnosti.

5.7.3 Diskriminace syrských obyvatel

Diskriminace syrských obyvatel, zejména těch, kteří se identifikují jako Čechosyřané a narodili se v Sýrii, představuje obtížné téma, které odráží složité vztahy mezi národní identitou a začleněním se do společnosti. Pro Čechosyřany, kteří vyrůstali v Sýrii a nyní se snaží začlenit do české společnosti, může být výzvou najít své místo a pocítit plné přijetí. Navzdory silnému spojení s evropským prostředím a Českou republikou mohou čelit předsudkům a nepochopení ohledně svého původu.

„Dětství jsem prožila v pohodě, ale vždycky jsem měla smíšené pocity ohledně toho, kam vlastně patřím. V Sýrii jsme s matkou a sourozenci vždy cítili, že tamní lidé nám dávají najevo, že nejsme jejich vlastní, a to jak ve škole mezi kamarády, tak i mezi příbuznými, a to prostřednictvím slovních poznámek.“ (Nur)

Zkušenosti Čechosyřanů ukazují, že při hledání zaměstnání se často setkávají s diskriminací. Ti, kteří vyrůstali v Sýrii a přišli do České republiky, čelí nechápavým reakcím ze strany české populace kvůli svým netradičním jménům. Tato nepochopení vytvářejí prostředí, ve kterém se tito lidé necítí vítáni a jsou často konfrontováni s předsudky založenými na neznalosti nebo stereotypch spojených s jejich kulturním pozadím. To se projevuje i otázkami o jejich původu, které, i když nejsou zjevně rasisticky motivované, odrážejí neznalost a stereotypy spojené s kulturním pozadím Čechosyřanů.

„Možná to bylo trochu horší, když jsem tady začala studovat v roce 1988. Tehdy se spíše jednalo o otázky o mém původu, ale podle mě nic nenaznačovalo rasistický podtext.“ (Nur)

Syřané, kteří mají alespoň jednoho rodiče německého původu, také čelí často složitému dilematu ohledně své identity. Bojí se předsudků a možné diskriminace, které by mohli čelit, a to i přesto, že se narodili v Německu. Jedna z respondentek, která se narodila v Německu a má syrský původ, se kvůli tomu rozhodla používat pouze své křestní jméno. Tím se snaží minimalizovat možné nepříjemnosti a vyhnout se negativním reakcím.

„Jsem operní pěvkyně v opeře v Berlíně. Používám pouze svoje křestní jméno a s tím nejsou žádné problémy. Možná, kdyby se o mně psalo v novinách a i o mém původu, mohla by přijít reakce od okolí, vzhledem k dnešní době uprchlické krize.“ (Naďa)

Syřané, kteří přicházejí z ekonomických důvodů, sdílejí podobné zkušenosti a někteří se potýkají s obtížemi při hledání zaměstnání. Tyto obtíže vznikají kvůli předsudkům spojeným s jejich jmény. Při žádosti o práci čelí nejen výzvám spojeným s jazykovou bariérou a neznalostí místní pracovní kultury, ale také nepochopením a předsudky ze strany zaměstnavatelů a spolupracovníků. Netradiční jména Syřanů často vyvolávají neznalost a stereotypy, což může vést k jejich diskriminaci při výběrovém řízení.

„Pocítovala jsem znevýhodnění při ucházení o zaměstnání, a to pouze kvůli mému jménu a lehkému přízvuku.“ (Rasha)

Na druhé straně příběh Abdula, který jako lékař nezaznamenal v průběhu své kariéry žádnou diskriminaci nebo negativní postoj, nám ukazuje, že zkušenosti s diskriminací mohou být ovlivněny různými faktory. Prestiž a profesní status konkrétní profese, v tomto případě lékaře, mohou hrát klíčovou roli v tom, jak jsou jednotlivci vnímáni ve společnosti. Lékařské povolání je často spojeno s vysokým respektem, což může fungovat jako ochranný faktor před možnými projevy diskriminace. Abdulův příběh tak ilustruje, že individuální zážitky s diskriminací jsou determinovány nejen kulturním pozadím, ale také profesním statutem a prestiží spojenou s konkrétním povoláním v dané společnosti.

„Nemohu říci, že za celou moji kariéru bych zažil nějakou diskriminaci. Momentálně jsem v domově důchodců a i přesto, že mám určit přízvuk, se vždy setkávám se slušným jednáním.“ (Abdul)

V Německu se situace příliš neliší. I zde je klíčovým faktorem jednotlivcova schopnost a prestiž povolání.

„Němci mě přijali mezi sebe, ale vždy jsem pro ně byl cizinec a to platí i dnes. Nicméně vždy záleží na mnoha aspektech, jako je vzdělání, vzhled, tolerance a kulturní hodnoty.“ (Nadim)

Naopak, zkušenost uprchlíka, který našel útočiště v Německu, se značně liší. Mnoho jednotlivců, kteří hledají azyl v této zemi, často čelí diskriminaci při hledání bydlení. Jejich žádosti o pronájem bytu mohou být odmítnuty nebo mohou narazit na neochotu ze strany majitelů nemovitostí, kteří se chovají nevstřícně kvůli původu nebo etnickému pozadí žadatele.

„Čtyři roky jsme hledali byt, každých pár měsíců jsme se stěhovali. Bylo to velmi nepřijemné a obtížné.“ (Mohamed)

Všechny tyto příběhy ukazují na globální problém diskriminace a nepochopení, kterému čelí lidé migrující do nových zemí, ať už z důvodů ekonomických, politických nebo

humanitárních. Nezáleží na tom, zda jsou Syřané s evropským původem, ekonomičtí migranti nebo uprchlíci, diskriminace a předsudky mají stejně ničivý účinek na jednotlivce i společnost jako celek. Je důležité, aby se společnost snažila vytvořit prostředí založené na inkluzi a respektu, které podporuje rozmanitost a přijímá lidi bez ohledu na jejich původ, etnicitu nebo status. Teprve tak můžeme dosáhnout skutečného pokroku směrem k harmonické a spravedlivé společnosti, kde každý jedinec má příležitost žít a rozvíjet se bez strachu z diskriminace či nechápavosti.

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývá životem Syřanů v České republice a Německu a jejich procesem integrace do místních společností. S narůstajícím počtem žádostí o azyl a migrací ze Sýrie do Evropy se nabízejí otázky týkající se důvodů migrace, postoje jednotlivých zemí k přijímání uprchlíků a situace syrské menšiny v hostitelských zemích.

Práce se zaměřuje na odpovědi několika výzkumných otázek. V první řadě práce objasnila důvody migrace Syřanů. Významným faktorem jejich přesunu do Německa a České republiky je akutní hrozba pro jejich životy v důsledku konfliktu a nestability v Sýrii. Tato situace některé jednotlivce přinutila hledat bezpečí a ochranu za hranicemi své země. Současně hrají důležitou roli také ekonomické faktory, kdy mnoho Syřanů touží po lepších životních podmínkách a ekonomických příležitostech, které ve své domovině postrádají kvůli válečnému konfliktu a následným ekonomickým obtížím.

V této situaci je Německo považováno za atraktivní destinaci pro syrské uprchlíky díky své pozitivní politice a přístupu k nim. Poskytnutí naděje na bezpečný a stabilní život se stalo rozhodujícím faktorem pro mnoho Syřanů hledajících útočiště před válkou a ekonomickými problémy. Naopak Česká republika čelí vlastním problémům v oblasti přijímání uprchlíků. Omezený ekonomický potenciál a opatrný přístup mohou vytvářet pro uprchlíky nehostinné prostředí.

Migrační krize způsobená válkou v Sýrii měla rozmanité dopady na ekonomiku obou zemí. V České republice se tento dopad projevil především v nákladech na humanitární pomoc a integraci uprchlíků. Tento dopad byl však malý a dočasný, s omezeným vlivem na ekonomiku země. Naopak v Německu integrace migrantů většinou přispěla k pozitivnímu růstu ekonomiky, zvýšení pracovní síly a poptávky po produktech. Nicméně úspěšná integrace migrantů vyžaduje čas a značné úsilí.

Syřané migrující do České republiky a Německa se aktivně zapojují do procesu integrace do nového prostředí. Někteří z nich nalézají inspiraci v místních tradicích a způsobu života, čímž postupně opouštějí tradiční zvyky a náboženské praktiky ve prospěch lepšího začlenění se do místní společnosti. Například, místo tradičního oslavování Ramadánu začali slavit Vánoce a další křesťanské svátky typické pro Českou republiku a Německo. Tento posun v jejich náboženských praktikách je důsledkem adaptace na nové prostředí a zároveň ukazuje jejich snahu zapadnout do místního kulturního kontextu. Přesto si udržují svou identitu prostřednictvím lásky k hudbě a kulinářství, což slouží jako spojení

mezi minulostí a novým životem v cizí zemi. Tento proces však může vést i k postupné ztrátě původní kulturní identity.

Postoje českých a německých občanů k syrské společnosti se liší. V České republice se diskutuje o obavách z bezpečnostních a ekonomických rizik spojených s migrací a také o obavách z kulturních rozdílů a integrace, zatímco v Německu se často objevuje skepse vůči oficiálním statistikám a prognózám ohledně migrace a obavy z dlouhodobých dopadů na ekonomiku a na sociální systém země.

Diskriminace syřských obyvatel odhaluje vztahy mezi jejich identitou a integrací do společnosti. Tato diskriminace se projevuje prostřednictvím předsudků, nedostatku porozumění a obtížím při hledání zaměstnání kvůli jejich kulturnímu pozadí a původu. V České republice i v Německu se často setkávají se stereotypy spojenými s jejich národností a náboženstvím, což může vést k omezení jejich přístupu k práci, bydlení a dalším základním službám. Tento druh diskriminace není pouze morálně zavrženíhodný, ale také ekonomicky a sociálně destruktivní, jelikož brání Syřanům plnohodnotnému zapojení do společnosti a využití jejich potenciálu k rozvoji komunity jako celku.

Z výsledků výzkumu tedy vychází, že sociální integrace Syřanů v České republice a Německu je multifaktoriální a diferencovaná podle typu migrace. Syřané s evropským původem, disponují organickým přístupem k české a německé kultuře a mají snazší začlenění do místní společnosti. Ekonomičtí migranti, hledající lepší životní podmínky a aktivně se snaží integrovat do pracovního a vzdělávacího prostředí, přičemž se snaží udržet kontinuitu ve svých profesních kariérách. Naopak uprchlíci, kteří často čelí traumatům z válečné situace, vyžadují podporu státu v podobě humanitární pomoci a psychosociálního poradenství pro úspěšnou integraci do nového prostředí. Celkově je tedy důležité poskytovat individuálně přizpůsobenou podporu, která bere v úvahu specifické potřeby a zkušenosti jednotlivých skupin Syřanů během procesu integrace.

7 Seznam použitých zdrojů

- 500.000 Familienangehörige aus Syrien erwartet [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-06/fluechtlinge-familiennachzug-syrer-bundesamt-fuer-fluechtlinge>
- AJLUNI, Elena. Germany's Migration Crisis. *Observatory on Contemporary Crises* [online]. 2022 [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://crisesobservatory.es/germanys-migration-crisis/>
- AKIN, Şeyma. Suriye Krizinin Alman Siyaseti Üzerindeki Etkileri. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi* [online]. 2017, 2017-09-30, s. 50-65 [cit. 2024-02-17]. ISSN 2147-7523.
- ANTOUN, Richard T. a Donald QUATAERT. *Syria: Society, Culture, and Polity*. New York: State University of New York Press, 1991, 188 s. ISBN 978-0791407141.
- Anzahl der Ausländer aus Syrien in Deutschland von 2011 bis 2022 [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/463384/umfrage/auslaender-aus-syrien-in-deutschland/>
- Azyl [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-azyl.aspx>
- BALLA, Evanthia. The European Union's Response to the Syrian Refugee Crisis. *E-international relations* [online]. 2023 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.e-ir.info/2023/04/22/the-european-unions-response-to-the-syrian-refugee-crisis/>
- BERG, Klára. *Radikalizace Syřanů na území České republiky?*. Brno, 2015. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D.
- BLANK, Martina a Catarina Gomes DE MATOS. Migration. In: NÖTHEN, Eva a Verena SCHREIBER, ed. *Transformative Geographische Bildung* [online]. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2023, 385 s. [cit. 2023-09-14]. ISBN 978-3-662-66481-0.
- BROWNE, Jude. *Segregation* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/segregation-sociology>
- COLLELO, Thomas. *Syria: a country study*. Washington, D.C.: Federal Research Division, 1987, 368 s. ISBN 978-0160016905.
- Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2023 [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2023.aspx>
- DANIEL, Jan. *Občanská válka v Sýrii (přehled)* [online]. ENCYKLOPEDIIE MIGRACE, 2019. [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrska-obcanska-valka/>
- Data - počet cizinců [online]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr
- DINAN, Desmond, Neill NUGENT a William E. PATERSON. The European Migration Crisis. In: *The European Union in Crisis* [online]. London: Macmillan Education UK, 2017, 395 s. [cit. 2024-01-05]. ISBN 978-1-137-60426-2.
- Diskuze: Češi nás všechny zřackovali a vrátili za hranici, tvrdí syrský uprchlík [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/diskuze/domaci-cesi-nas-vsechny-zfackovali-a-vratili-za-hranici-tvrdi-syrsky-uprchlik-40413567>
- DLUBALOVÁ, Klára. Úspěch nejen pro Česko. EU našla přístup pro zvládnutí migrace. Základem bude solidarita bez povinných kvót. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ*

- REPUBLIKY [online]. 2023 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uspech-nejen-pro-cesko-eu-nasla-pristup-pro-zvladnuti-migrace-zakladem-bude-solidarita-bez-povinnych-kvot.aspx>
- DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. In Geografie: Sborník české geografické společnosti. 2007, roč. 112, č. 2, s. 125-141. ISSN 12120014
- DUIGNAN, Brian. *Critical race theory* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/critical-race-theory/Basic-tenets-of-critical-race-theory>
- EVASON, Nina. Syrian Culture - Religion. *Cultural Atlas* [online]. 2016 [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://culturalatlas.sbs.com.au/syrian-culture/syrian-culture-religion>
- FELČER, Petr. *Sýrie a migrace* [online]. ENCYKLOPEDIIE MIGRACE, 2018. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrie-a-migrace/>
- FERRERI, Veronica. The invisible hard work of retrieving papers: Syrians and the paradoxes of integration in Germany. *Citizenship Studies* [online]. 2022, roč. 26, č. 6, s. 816-833. [cit. 2023-06-04]. ISSN 1362-1025.
- HANNAFI, Cyrine a Mohamed Ali MAROUANI. Social integration of Syrian refugees and their intention to stay in Germany. *Journal of Population Economics* [online]. 2023, roč. 36, č. 2, s. 581-607. [cit. 2023-06-04]. ISSN 0933-1433.
- HASAN, Nabiha; MITSCHKE, Diane B. a RAVI, Kristen E. Exploring the role of faith in resettlement among Muslim Syrian refugees. Online. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought*. 2018, roč. 37, č. 3, s. 223-238. ISSN 1542-6432. [cit. 2024-01-16].
- Hauptherkunftsländer von Asylbewerbern in Deutschland im Jahr 2023* [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/154287/umfrage/hauptherkunftslaender-von-asylbewerbern/>
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 408 s. ISBN 978-80-262-0219-6.
- HENIG, David. *Migrace*. AntropoWEBZIN [online]. Plzeň, 2007, (2-3) [cit. 2023-10-14]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>
- HEŘMANOVÁ, Eva a Eva FARYADOVÁ. Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku). *Současná Evropa*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze - Nakladatelství Oeconomica, 2012, 17(1), 111-132. ISSN 1804-1280.
- HOKROVÁ, Marie a Sylva TÁBORSKÁ. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: témata, o která se lidé zajímají*. In: Praha: Člověk v tísni, 2008, 214 s. ISBN 978-80-86961-55-2.
- HRACHOVINOVÁ, Eva. *Úvod do sociální práce s migranty: problematika migrace a integrace v ES/EU a České republice*. Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012, 124 s. ISBN 978-80-87623-02-2.
- CHARVÁT, Petr. *Syrská komunita v České republice*. Praha, 2008. Bakalářská práce. Universita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Mířjam Moravcová, DrSc.
- Introduction to Social Learning Theory in Social Work* [online]. ONLINE MSW PROGRAMS WITH EDX. 2022 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.onlinemswprograms.com/social-work/>
- JUNGWIRTH, Tomáš. *Cesty k prosperitě: Migrace a rozvoj v české republice*. In: Common home series [online]. Praha: Tisk Pětka, 2019, květen 2019, 52 s. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/015/001830.pdf?seek=1580377027>

- KASSAM, Kamal a BECKER, Maria. Syrians of today, Germans of tomorrow: the effect of initial placement on the political interest of Syrian refugees in Germany. Online. *Frontiers in Political Science*. 2023, roč. 5. ISSN 2673-3145. [cit. 2023-11-18].
- KLÍMOVÁ, Marie a Lenka ROSKOVÁ. The economic consequences of the contemporary European migration crisis on the Czech Republic. *Kontakt* [online]. 2017, roč. 19, č. 4, s. 253-262. [cit. 2023-06-20]. ISSN 12124117.
- KRCHOVÁ, Andrea a Hana VÍZNEROVÁ. *Diskriminace azylantů a azylantek v ČR z genderové perspektivy*. Praha: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2008, 80 s. ISBN 978-80-254-2035-5.
- LAVIOLETTE, Forrest a Kalman H. SILVERT. A Theory of Stereotypes. Online. *Social Forces*. 1951, roč. 29, č. 3, s. 257-262. [cit. 2023-10-20]. ISSN 0037-7732.
- LOFT, Philip. *Syria's civil war in 2023: Assad back in the Arab League* [online]. Commons Library Research Briefing, 2023 [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9378/CBP-9378.pdf>
- LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Multikulturalismus vs. Melting pot: 4) Teoretické pojmy. ENCYKLOPEDIIE MIGRACE [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2023-09-23]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/multikulturalismus-vs-melting-pot/>
- LUTZ, Philipp, David KAUFMANN a Anna STÜNZI. Humanitarian Protection as a European Public Good: The Strategic Role of States and Refugees. *JCMS: Journal of Common Market Studies* [online]. 2020, roč. 58, č. 3, s. 757-775. [cit. 2023-06-04]. ISSN 0021-9886.
- MAREŠ, Miroslav. Reflections over Syrian Conflict in the Czech Republic. *Vojenské rozhledy* [online]. 2013, roč. 22, č. 3, s. 132-142. [cit. 2023-06-04]. ISSN 12103292.
- MOREE, Dana. *Integrace: 4) Teoretické pojmy* [online]. ENCYKLOPEDIIE MIGRACE, 2017. [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/integrace/>
- MURRAY, Miranda. Number of Syrians becoming German citizens tripled in 2021. *Reuters* [online]. 2022 [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/number-syrians-becoming-german-citizens-tripled-2021-2022-06-10/>
- PAGER, Devah a SHEPHERD, Hana. The Sociology of Discrimination: Racial Discrimination in Employment, Housing, Credit, and Consumer Markets. Online. *Annual Review of Sociology*. 2008, roč. 34, č. 1, s. 181-209. [cit. 2023-10-15]. ISSN 0360-0572.
- PAULS, Elizabeth Prine. *Assimilation* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/assimilation-society>
- Perspektiven für Flüchtlinge und Migranten. *Giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* [online]. 2021 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://www.giz.de/de/mit_der_giz_arbeiten/56527.html
- PORSCHÉ, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, 91 s. ISBN 978-80-7394-751-4.
- PRIES, Ludger a ZULFIKAR SAVCI, Berna Safak. Syrian refugees arriving in Germany: choice of corridor and individual characteristics of forced migrants. Online. *Frontiers in Sociology*. 2023, roč. 8. [cit. 2023-12-30]. ISSN 2297-7775.

- PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI, Cristina. Selected Migration Theories and their Importance on Drawing Migration Policies. Online. *Acta Oeconomica Pragensia*. 2010, roč. 18, č. 6, s. 3-26. [cit. 2023-10-14]. ISSN 05723043.
- Ranking der zehn Länder, aus denen die meisten Flüchtlinge stammen* [online]. STATISTA. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/186108/umfrage/herkunftslander-von-fluechtlingen/>
- RANSDORF, Miroslav a Jiří LINHART. Rasismus. NEŠPOR, Zdeněk R. SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, V.V.I. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rasismus>.
- RAVENSTEIN, E. G. The Laws of Migration. Online. *Journal of the Statistical Society of London*. 1885, roč. 48, č. 2., s. 167-235. [cit. 2023-10-14]. ISSN 09595341.
- Religious Freedom in Syria* [online]. Washington, D.C.: The Institute on Religion and Public Policy [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/sites/default/files/eoir/legacy/2014/09/29/Syria%20Immigration%20Report.pdf>
- REYNOLDS, Oliver. Bounty or burden? The impact of refugees on European economies is far from clear. *FocusEconomics* [online]. 2017 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: <https://www.focus-economics.com/blog/impact-of-refugees-on-european-economies/>
- ŘIHÁČEK, Tomáš; ČERMÁK, Ivo a HYTYCH, Roman. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 192 s. ISBN 978-80-210-6382-2.
- SALENTIN, Kurt a Wilhelm HEITMEYER. *Discrimination* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/discrimination-society>
- SALIBI, Kamal Suleiman, William Roe POLK a William L. OCHSENWALD. *Syria* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Syria>
- SOBOTKA, Bohuslav. ČR chce dále podporovat pomoc EU v oblasti migrace, stanovení povinných kvót odmítá. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 2015 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-cr-chce-dale-podporovat-pomoc-eu-v-oblasti-migrace--stanoveni-povinnych-kvot-odmita-130190/>
- Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2022* [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2023 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npoc/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2022.aspx>
- STANĚK, Martin. The humanitarian crisis and civil war in Syria: Its impact and influence on the migration crisis in Europe. *Kontakt* [online]. 2017, roč. 19, č. 4, s. 270-275 [cit. 2023-06-04]. ISSN 12124117.
- STÝSKALÍKOVÁ, Věra. *Modely integrace imigrantů a jejich projevy v české politice*. 2014 [online]. Středoevropské politické studie, 6(2-3) [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4041/5279>.
- SÝKOROVÁ, Lucie. Bavorské „uprchlíci, vítejte“ je upřímné. Doufají, že migranti v pohraničí zůstanou. *Veřejná správa* [online]. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2015(19), 5 [cit. 2023-11-18].
- Syria situation. *UNHCR The UN Refugee Agency* [online]. 2022 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: <https://reporting.unhcr.org/syria-situation-global-report-2022>

- Syrian Civil War - Conflict, Refugees, Destruction* [online]. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. 2023 [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Syrian-Civil-War/Civil-war>
- ŠTEFAN, Petr. Přes moře do Evropy se nejčastěji vydávají syrští uprchlíci. Člověk v tísní jim pomáhá přímo v Sýrii. *Člověk v tísní* [online]. 2015 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/pres-more-do-evropy-se-nejcasteji-vydavaji-syrsti-uprchlici-clovek-v-tisni-jim-pomaha-primo-v-syrii-2131gp>
- VIAZMINSKY, Andre, Andrea BORHO, Eva MORAWA, Gregor Martin SCHMITT a Yesim ERIM. Perceived discrimination among Syrian refugees in Germany and its associations with mental health. *Global Public Health* [online]. 2022, roč. 17, č. 11, s. 2854-2867. [cit. 2023-09-12]. ISSN 1744-1692.
- Was war für Sie der Hauptgrund aus Syrien zu fliehen?* [online]. STATISTA. 2015 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/470759/umfrage/umfrage-unter-syrischen-fluechtlingen-zum-hauptgrund-fuer-die-flucht-aus-syrien/>
- Welche Maßnahmen sollte die Europäische Union (EU) ihrer Meinung nach prioritär ergreifen, um die Flüchtlingskrise in den Griff zu bekommen?* [online]. STATISTA. 2015 [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/478037/umfrage/umfrage-zu-massnahmen-zur-bekaempfung-der-fluechtlingskrise-in-europa/>
- WIHTOL DE WENDEN, Catherine. New Migrations. *Sur: International Journal on Human Rights* [online]. 2016, roč. 13, č. 23, s. 17 - 28 [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://sur.conectas.org/en/new-migrations/>
- ZUGANG, Sicherer. *Die humanitären Aufnahmeprogramme für syrische Flüchtlinge in Deutschland* [online]. Sachverständigenrat für Integration und Migration, 2015, 7-8 [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2023/01/SVR-FB_Sicherer_Zugang_Humanitaere_Aufnahmeprogramme-8.pdf

7.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 Pasportizační údaje respondentů.....	19

7.2 Seznam grafů

Graf 1: Počet Syřanů v ČR od roku 1994 do roku 2021	38
Graf 2: Počet Syřanů v Německu od roku 2011 do roku 2022	40
Graf 3: Příčiny migrace ze Sýrie.....	41
Graf 4: Žebříček deseti zemí, ze kterých pochází nejvíce uprchlíků.....	46
Graf 5: Původ žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR v roce 2022	51
Graf 6: Původ žadatelů o azyl v Německu v roce 2023.....	52
Graf 7: Prioritní opatření EU	58